

ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я  
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

КНП «ОДЕСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО  
ЗНАЧУЩИХ ХВОРОБ» ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

## ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

# ВІЛ-інфекція в Одеській області

2019 рік



Одеса – 2020 р.

**ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ОДЕСЬКОЇ ОДА  
КНП "ОДЕСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО ЗНАЧУЩИХ ХВОРОБ»  
ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

вул. Леонтовича, 9/11, м. Одеса, 65014 тел. 772-05-05; 722-37-32, E-mail:odsochvorob@gmail.com

Головний лікар – С.В. Єсипенко

В підготовці бюлетеня приймали участь:

Лікар-педіатр – Т.А. Калєєва

Лікар-гінеколог – Р.О. Терещенко

Лікар-інфекціоніст – О.С. Гулевич

Лікар-нарколог – І.К. Подолян

Лікар, відповідальний за ПКП – О.М. Терещенко

Зав. Клініко-діагностичною лабораторією – В.Р. Студзинський

Фахівці відділу профілактичної, організаційно-методичної роботи та епідеміологічного моніторингу і оцінки протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу:

Лікар-епідеміолог - О.Б. Садкова

Лікар-епідеміолог – Н.Є. Пельтек

Медична сестра – В.А. Денисенко

Медична сестра – Н.К. Барган

Медичний реєстратор – С.О. Шелевенко

### ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АРТ	антиретровірусна терапія
АТО	антитерористична операція
ВІЛ	вірус імунодефіциту людини
ВН	вірусне навантаження
ЗОЗ	заклад охорони здоров'я
ЗПТ	замісна підтримувальна терапія
ІФА	імуноферментний аналіз
КГР	ключові групи ризику
ЛЖВ	люди, які живуть з ВІЛ
ООН	організація Об'єднаних Націй
ПКП	постконтактна профілактика
СНІД	синдром набутого імунодефіциту
ТБ	туберкульоз
ШТ	швидкі тести

## ЗМІСТ

1. Огляд епідеміологічної ситуації в Одеській області станом на 01.01.2020р. ....	4
1.1. Сучасні тенденції розвитку епідемії ВІЛ-інфекції в області.....	4
1.2. Результати сероепідеміологічного моніторингу за поширенням ВІЛ серед різних контингентів населення.....	23
1.3. Оціночні дані щодо ВІЛ-інфекції/СНІДу та каскад послуг для людей, які живуть з ВІЛ станом на 01.01.2020 року.....	26
2. Аналіз виконання заходів з протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на регіональному рівні у розрізі каскаду послуг:	
2.1. Консультування і тестування на ВІЛ.....	27
2.2. Надання медичної допомоги ВІЛ-інфікованим особам.....	30
2.3. Забезпечення лабораторного супроводу ВІЛ-інфікованих осіб.....	34
3. Профілактичні заходи щодо попередження інфікування ВІЛ:	
3.1. Стан впровадження замісної підтримувальної терапії в області.....	35
3.2. Профілактика передачі ВІЛ-інфекції від матері до дитини.....	36
3.3. Проведення постконтактної профілактики (ПКП).....	37
4. Співпраця з неурядовими установами та громадськими організаціями у 2019 році.....	37
5. Таблиці.....	42

## **1. Огляд епідеміологічної ситуації в Одеській області станом на 01.01.2020р.**

Ситуація з поширення ВІЛ-інфекції розцінюється світовою спільною як одна з найбільш глобальних загроз суспільному здоров'ю. Завдання щодо зниження поширення ВІЛ-інфекції до 2030 року отримали відображення в Цілях в області сталого розвитку у відношенні охорони здоров'я Генеральної Асамблеї ООН (2015р.), Глобальної стратегії для сектора охорони здоров'я по ВІЛ-інфекції на 2016-2021рр. Всесвітньої організації охорони здоров'я (2016р.), Стратегії Об'єднаної програми ООН по ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2016-2021 рр. (2015р.).

Одеська область відноситься до регіонів з високим рівнем поширення ВІЛ-інфекції та посідає одне з перших місць серед областей України за кількістю ВІЛ-позитивних осіб.

За період 1987-2019 років в Одеській області зареєстровано 42841 випадків ВІЛ-інфекції

За оціночними даними на початок 2020 року в області мешкало 24663 ВІЛ-позитивних людей, що є одним із найвищих показників серед областей країни.

Поширенню ВІЛ-інфекції сприяє перехід інфікування з груп ризику в загальне населення шляхом гетеросексуальних контактів.

З метою протидії поширенню ВІЛ-інфекції та зниженню смертності необхідно досягнення цільових індикаторів у частині виявлення, лікування та якості проведення антиретровірусної терапії.

### **1.1. Сучасні тенденції розвитку епідемії ВІЛ-інфекції в області**

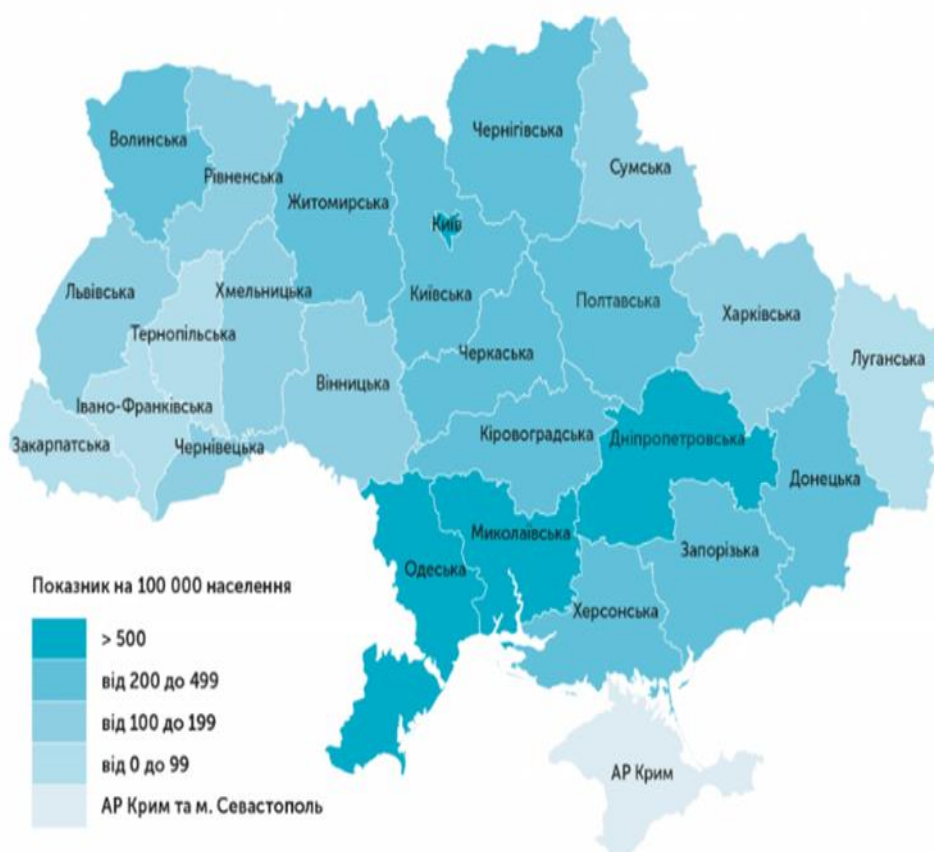
Станом на 01.01.2020 р. під медичним наглядом в закладах охорони здоров'я служби профілактики та боротьби з ВІЛ-інфекцією/СНІДом Одеської області перебувають 20403 ВІЛ-інфікованих осіб, з них 8590 хворих з діагнозом СНІД. (табл. 1 Додатку).

Показник поширеності ВІЛ-інфекції за 2019 рік становив 861,2 на 100 тис. нас. та зменшився на 5,1% у порівнянні з 2018 роком (908,0), що пов'язано з проведенням ревізії на локальному рівні випадків, коли ВІЛ-інфіковані особи не отримували медичну допомогу тривалий час, та верифікації даних щодо ВІЛ-позитивних осіб, що перебувають під медичним наглядом. В той же час на території області зберігається тенденція до незначного приросту захворюваності.

За рівнем поширеності ВІЛ-інфекції Одеська область займає перше рангове місце в країні та перевищує в 2,4 рази загальнонаціональний показник (355,1 на 100 тис. населення) (Малюнок 1).

**ПОШИРЕНІСТЬ ВІЛ-ІНФЕКЦІЇ, ПО РЕГІОНАХ УКРАЇНИ**

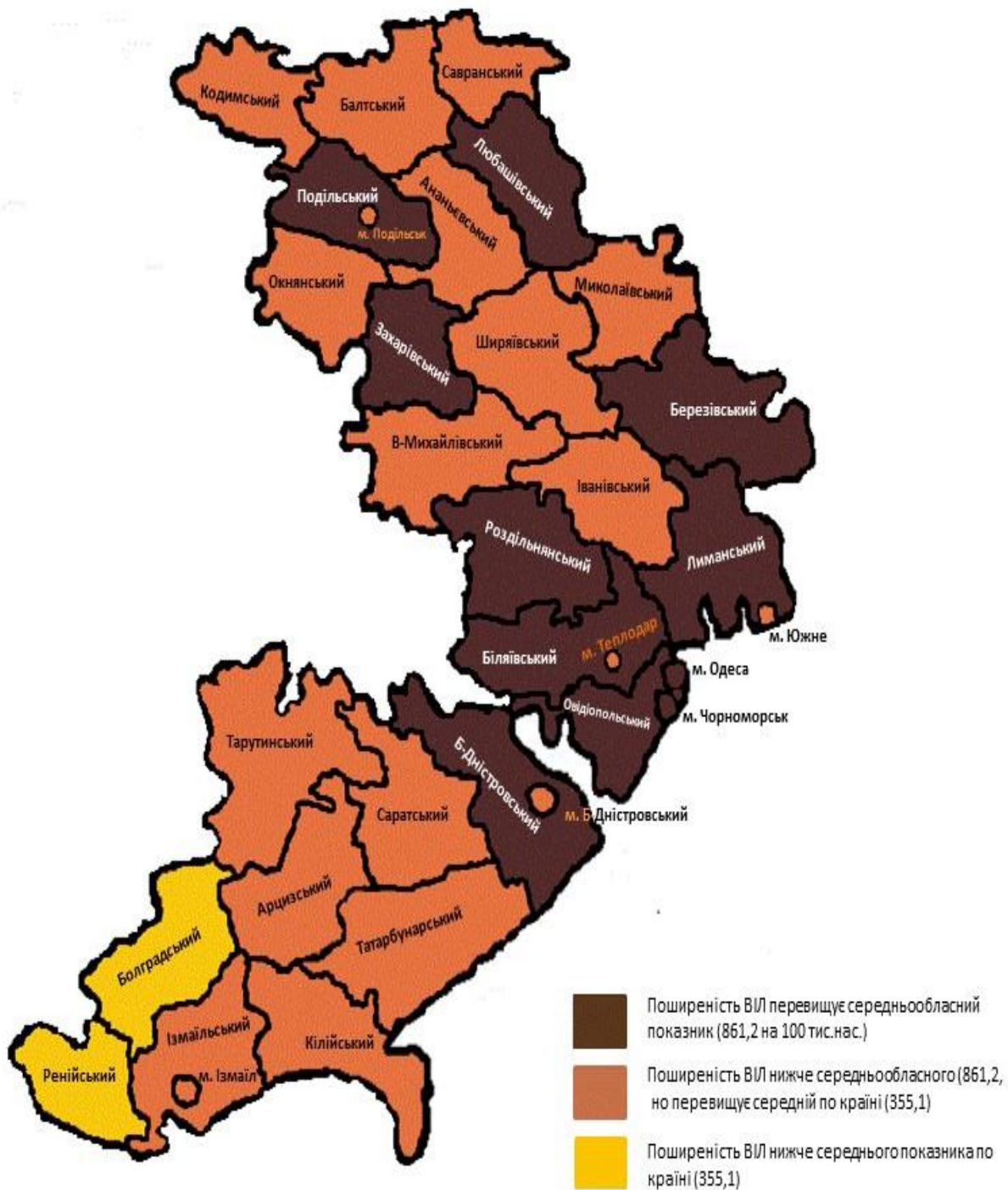
За даними медичного нагляду

ЦЕНТР  
ГРОМАДСЬКОГО  
ЗДОРОВ'Я**На 01.01.2020р. – Одеська область (861,2), Україна (355,1)**

Найбільш високі показники поширеності ВІЛ-інфекції зареєстровані на 11 територіях області: м. Одесі (1065,9 на 100 тис. нас.), м. Чорноморську (947,1), Лиманському (1264,2), Березівському (1195,2), Захарівському (1000,1), Б.-Дністровському (939,3), Любашівському (936,9), Овідіопольському (906,7), Роздільнянському (905,6), Подільському (882,4) та Біляївському (876,9) районах області.

Найменші показники поширення ВІЛ-інфекції зареєстровані в Болградському (322,4) та Ренійському (318,9) районах області (Малюнок 2).

Поширеність ВІЛ-інфекції в розрізі міст та районів Одеської області станом на 01.01.2020 р. (на 100 тис. населення)



На протязі трьох останніх років (2017-2019рр.) захворюваність на ВІЛ-інфекцію в області реєструвалась майже на однаковому рівні (в межах 109,3-113,6 на 100 тис. нас.) та перевищувала на 17% показники 2015-2016 років. Це обумовлено широким впровадженням в останні роки тестування на ВІЛ з

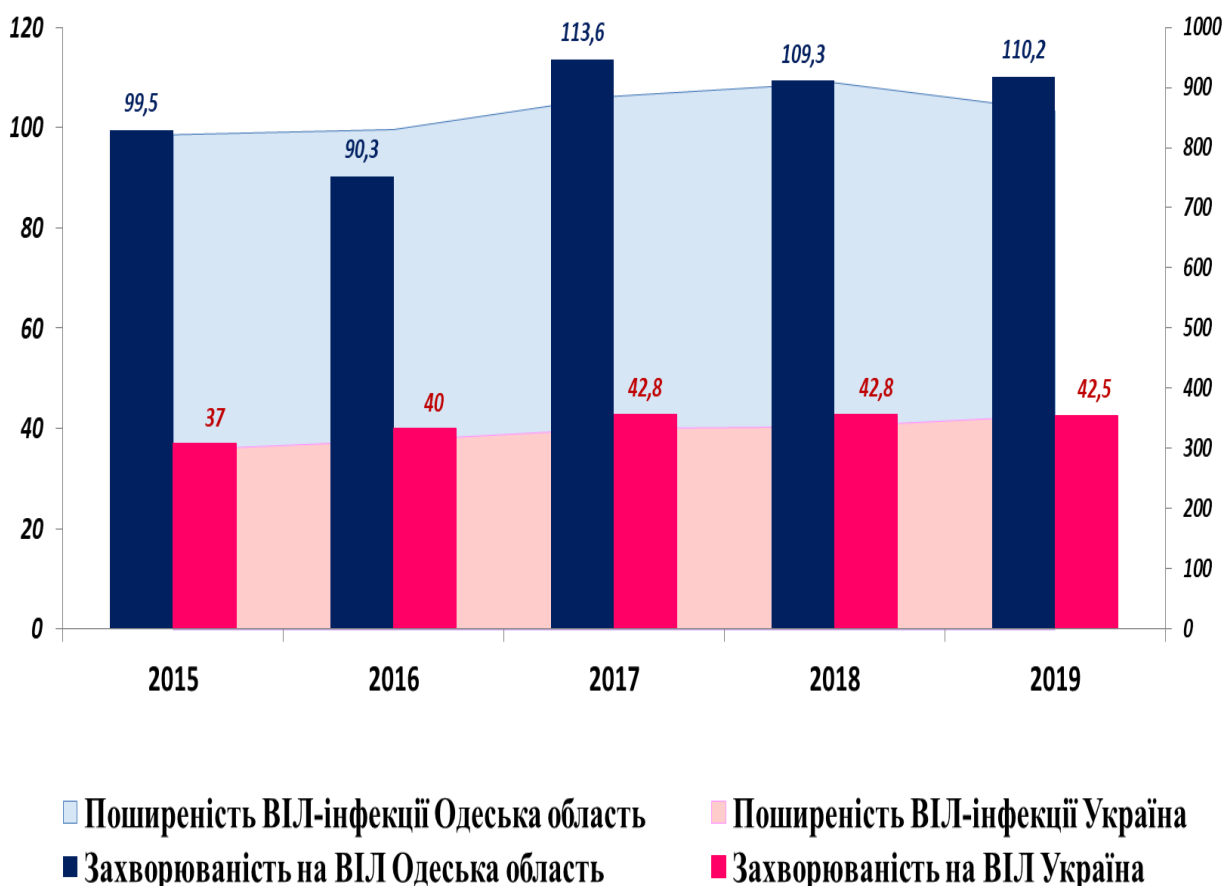
використанням швидких тестів у закладах всіх рівнів надання медичної допомоги області, що дало змогу лікарям в найкоротші терміни залучити ВІЛ-позитивних осіб до спеціалізованої медичної допомоги та призначення АРТ.

В 2019 році було зареєстровано 2611 нових випадків ВІЛ, що становило 110,2 на 100 тис. нас. та майже відповідало показнику 2018 року - 109,3 (2593 випадки).

Обласний показник захворюваності на ВІЛ в 2019 році перевищив у 2,6 разів загальнонаціональний показник, який становив 42,5 на 100 тис. нас. (Малюнок 3).

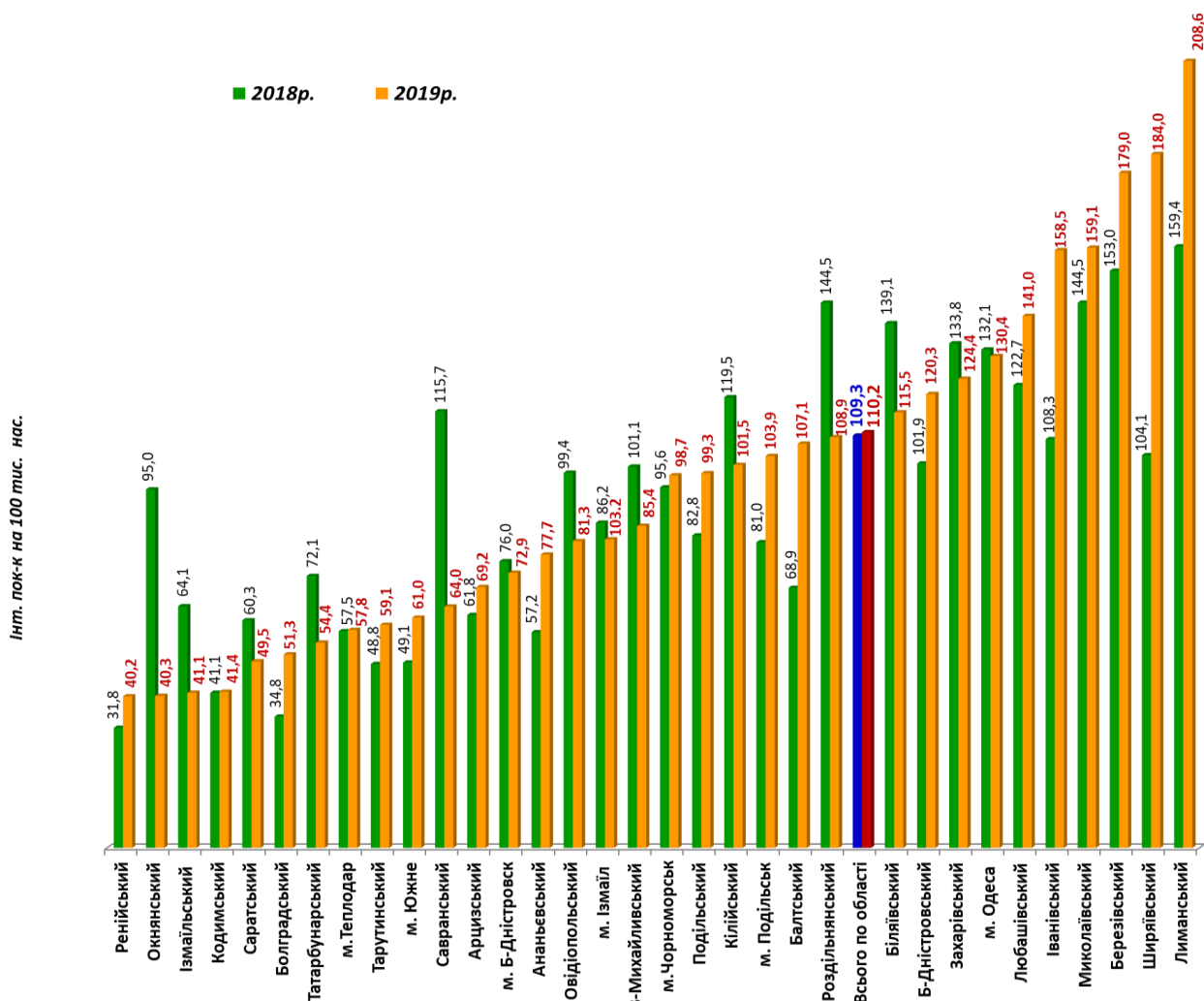
Малюнок 3

Поширеність та захворюваність на ВІЛ-інфекцію в Україні та Одеській області за період 2015-2019 роки (на 100 тис. населення)



Найвищі рівні захворюваності на ВІЛ-інфекцію були зареєстровані у місті Одесі (130,4 на 100 тис. нас.), а також у 9 районах: Лиманському (208,6), Ширяївському (184,0), Березівському (179,0), Миколаївському (159,1), Іванівському (158,5), Любашівському (141,0), Захарівському (124,4), Б-Дністровському (120,3) та Біляївському (115,5) (Малюнок 4).

Захворюваність на ВІЛ-інфекцію в розрізі міст та районів Одеської області в 2019 році, у порівнянні з 2018 роком (на 100 тис. населення)



Найвищі темпи приросту показників захворюваності на ВІЛ-інфекцію в 2019 році, у порівнянні з 2018 роком, відмічались у Балтському, Ширяївському, Болградському, Іванівському, Лиманському та Ананьєвському районах.

З 2681 особи, яких було взято під медичний нагляд у звітному році, 2611 осіб з уперше в житті встановленим діагнозом ВІЛ-інфекція та 70 осіб, що прибули на територію Одеської області з інших країн та областей України, в т.ч. 1 особа - із зони АТО (табл. 2 Додатку).

З 2611 нових випадків ВІЛ-інфекції 67,4% випадків реєструвались серед міського населення та 32,6% - серед сільського населення.



В 2019 році частка ВІЛ-інфікованих чоловіків складала 57,5% на жінок припадало 42,5% (такий розподіл за статтю майже відповідає показникам 2018 року: чоловіки – 56,8%, жінки - 43,2% ).

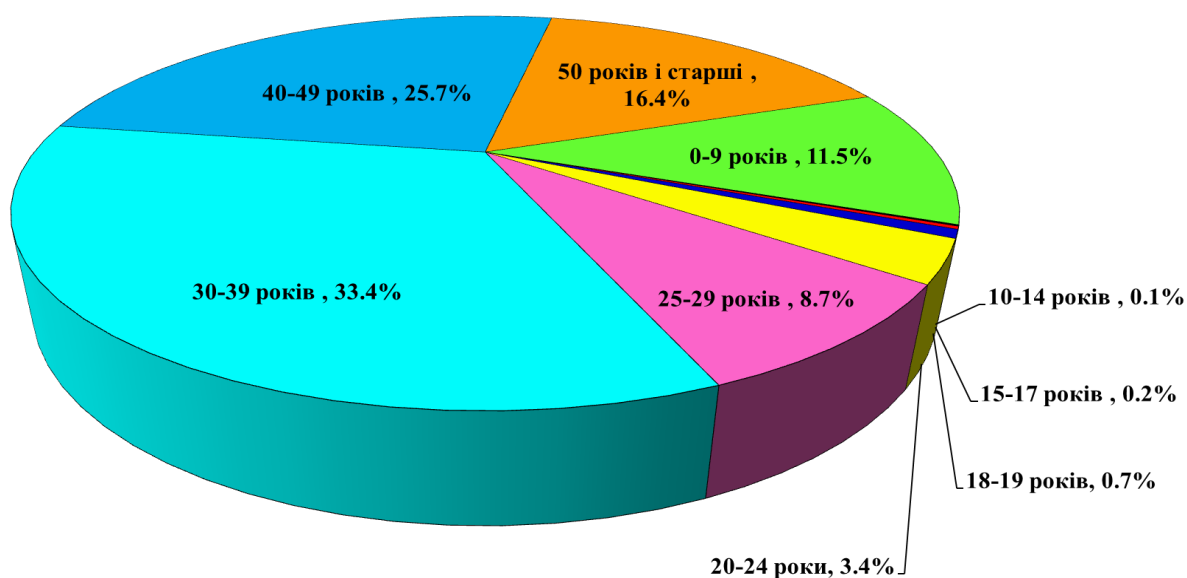
У віковій структурі нових випадків ВІЛ-інфекції вікова категорія 25-49 років переважала як серед чоловіків (71,3%), так і серед жінок (62,9%).

Найбільш вражені вірусом особи у працездатному віці – 30-39 років (33,4%) та 40-49 років (25,7%), що впливає на демографічну та економічну ситуацію в області.

На вікову групу 50 років і старші приходилось 16,4% від загальної кількості інфікованих (Малюнок 5).

Малюнок 5

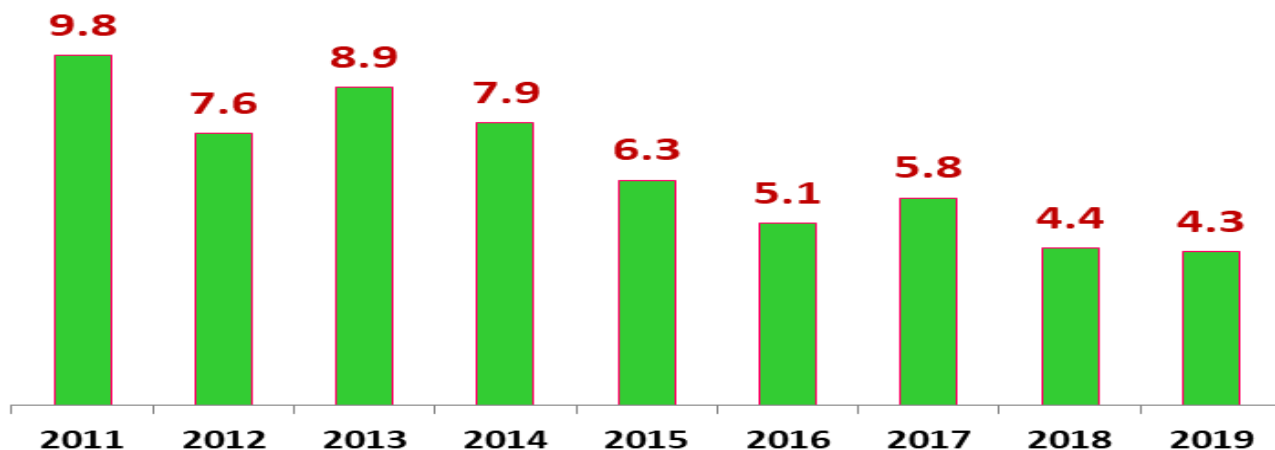
Розподіл за віковими групами нових випадків захворювання на ВІЛ-інфекцію в 2019 році



За останні дев'ять років в області спостерігається тенденція до зменшення частки випадків захворювань на ВІЛ-інфекцію у віковій групі 15-24 років серед усіх уперше зареєстрованих випадків ВІЛ-інфекції. Що можливо пов'язати із підвищенням рівня обізнаності молоді щодо шляхів передачі ВІЛ-інфекції та засобів попередження інфікування. (Малюнок 6).

В 2019 році у даній віковій групі захворюваність розподілялась серед чоловічої та жіночої статями у співвідношенні 1:1,5.

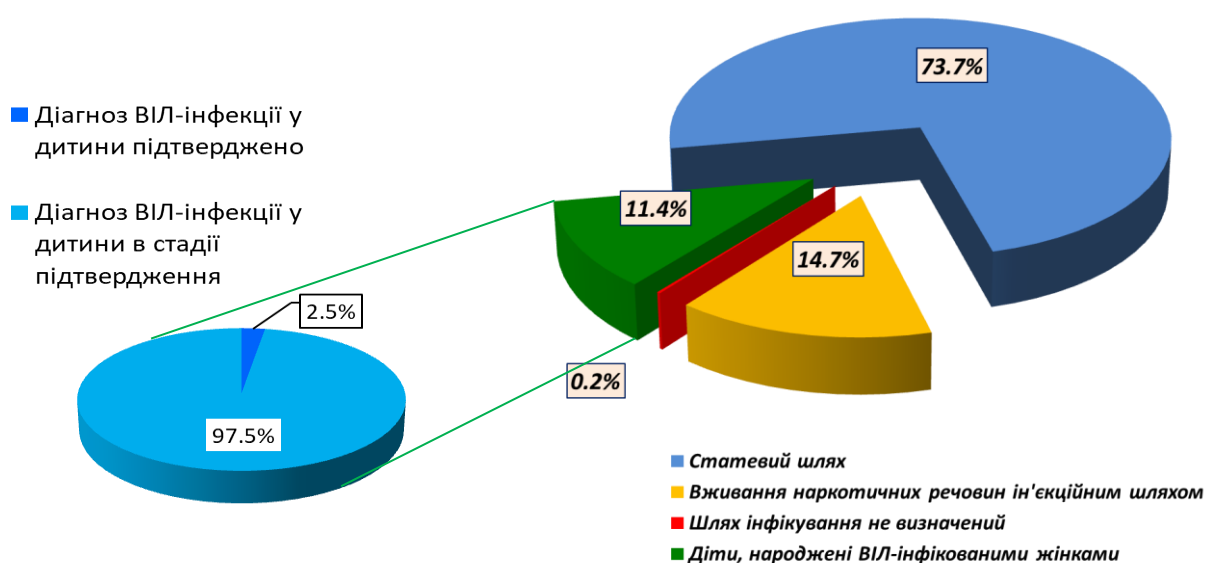
Частка реєстрації ВІЛ-інфекції у віковій групі 15-24 років серед всіх вперше виявлених випадків ВІЛ у 2011-2019 роках (%)



Серед шляхів передачі ВІЛ-інфекції у 2019 році основна питома вага припадала на статевий шлях – 73,7%. Питома вага інфікованих при введенні наркотичних речовин ін'єкційним шляхом по області склала – 14,7% (Малюнок 7).

Малюнок 7

Структура шляхів передачі ВІЛ-інфекції в 2019 році



В залежності від статі аналіз шляхів показав, що серед чоловіків на статевий шлях припадало 67,8%, парентеральний – 20,40%, серед жінок – 81,8% та 7% відповідно. Тобто, статевий шлях передачі інфекції залишається провідним у розповсюдженні ВІЛ-інфекції в області.

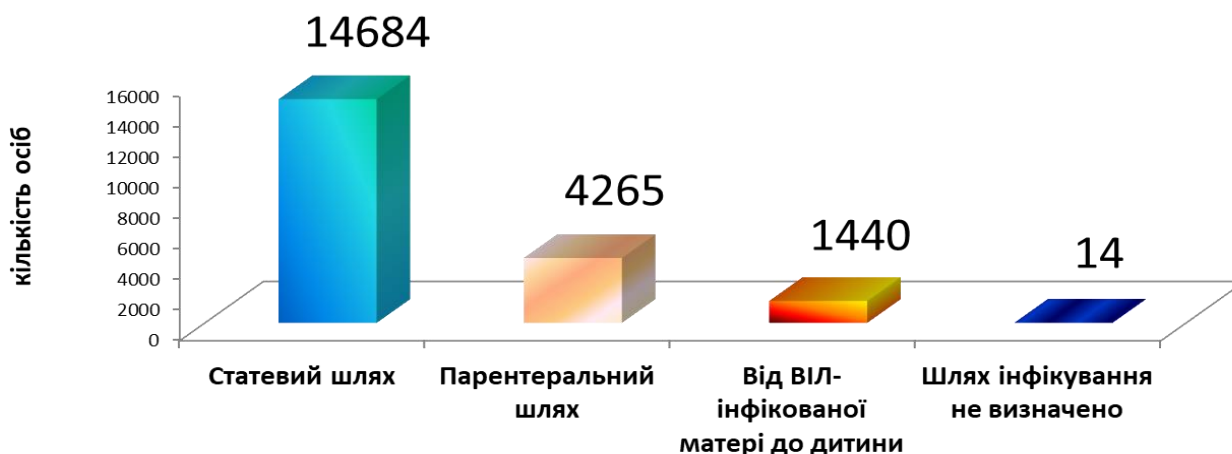
Широка розповсюдженість ВІЛ-інфекції серед жінок репродуктивного віку сприяє подальшому збільшенню кількості дітей, народжених ВІЛ-інфікованими матерями. У 2019 році на диспансерний облік взято 289 дітей (2018 р. - 359).

У зв'язку із зникненням антитіл до ВІЛ – у звітному році знято з обліку 299 дітей, а за період епіднагляду – 5550 дітей.

Станом на 01.01.2020 року на диспансерному обліку знаходиться 14684 особи, які інфікувались статевим шляхом (71,95% від загальної диспансерної групи), з них – 14390 осіб інфіковані гетеросексуальним шляхом та 294 особи – гомосексуальним; 4265 осіб з парентеральним шляхом інфікування (21%), з них 4264 особи, які інфікувались внаслідок уведення наркотичних речовин ін'єкційним шляхом, та 1 особа, що була інфікована внаслідок переливання препаратів крові; 1440 осіб (7%) - це діти, підлітки та дорослі, які інфікувались вертикальним шляхом від матері до дитини; у 14 осіб (0,05%) – шлях інфікування не встановлений (Малюнок 8).

Малюнок 8

Розподіл осіб, які знаходяться на диспансерному обліку станом на 01.01.2020р. за шляхами інфікування



В 2019 році 1089 ВІЛ-позитивних осіб (41,7% від кількості осіб з уперше в житті встановленим діагнозом ВІЛ-інфекції) було перенаправлено від громадських організацій та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді і взяті під медичний нагляд у ЗОЗ, з них 339 осіб, що інфікувались

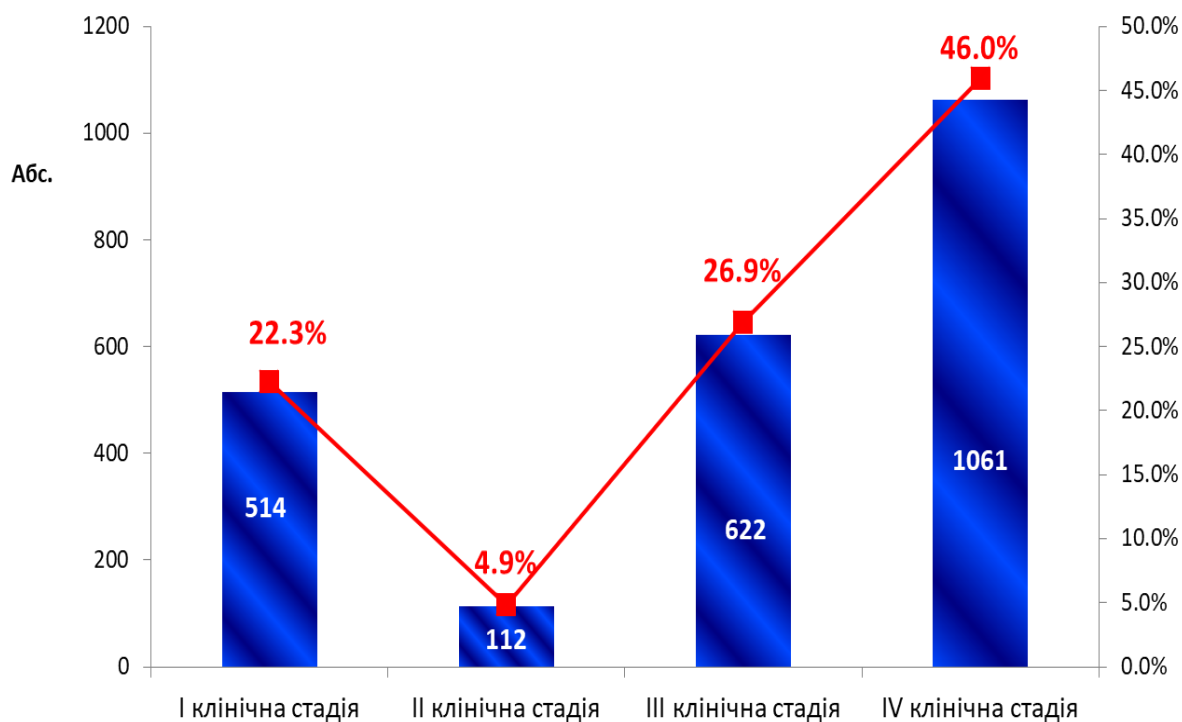
ВІЛ внаслідок вживання ін'єкційних наркотиків (31,1%), та 750 осіб, які інфікувались статевим шляхом (68,9%).

Показник своєчасності взяття ВІЛ-інфікованих осіб під медичний нагляд в 2019 році становив 78% (що відповідає показнику 2018р. - 77,8%), а при виключенні із загального числа ВІЛ-позитивних осіб, що були обстежені анонімно та після смерті (176 осіб) – показник своєчасності взяття під медичний нагляд дорівнює 82,4%.

Із 2322 осіб, які були взяті під медичний нагляд в 2019 році із встановленим клінічним діагнозом, 2309 осіб у віці 15 років і старше та 13 дітей 0-14 років. Із 13 дітей – 9 (69,2%) мали III-IV клінічні стадії ВІЛ-інфекції. Із 2309 ВІЛ-інфікованих осіб старше 15 років за клінічними прояви до I клінічної стадії відносились 514 осіб (22,3%), до II стадії – 112 осіб (4,9%), до III стадії – 622 особи (26,9%) та до IV стадії – 1061 особа (46%) (Малюнок 9).

Малюнок 9

Розподіл кількості вперше зареєстрованих ВІЛ-інфікованих осіб віком 15 років і старше за клінічними стадіями ВІЛ-інфекції в 2019 році

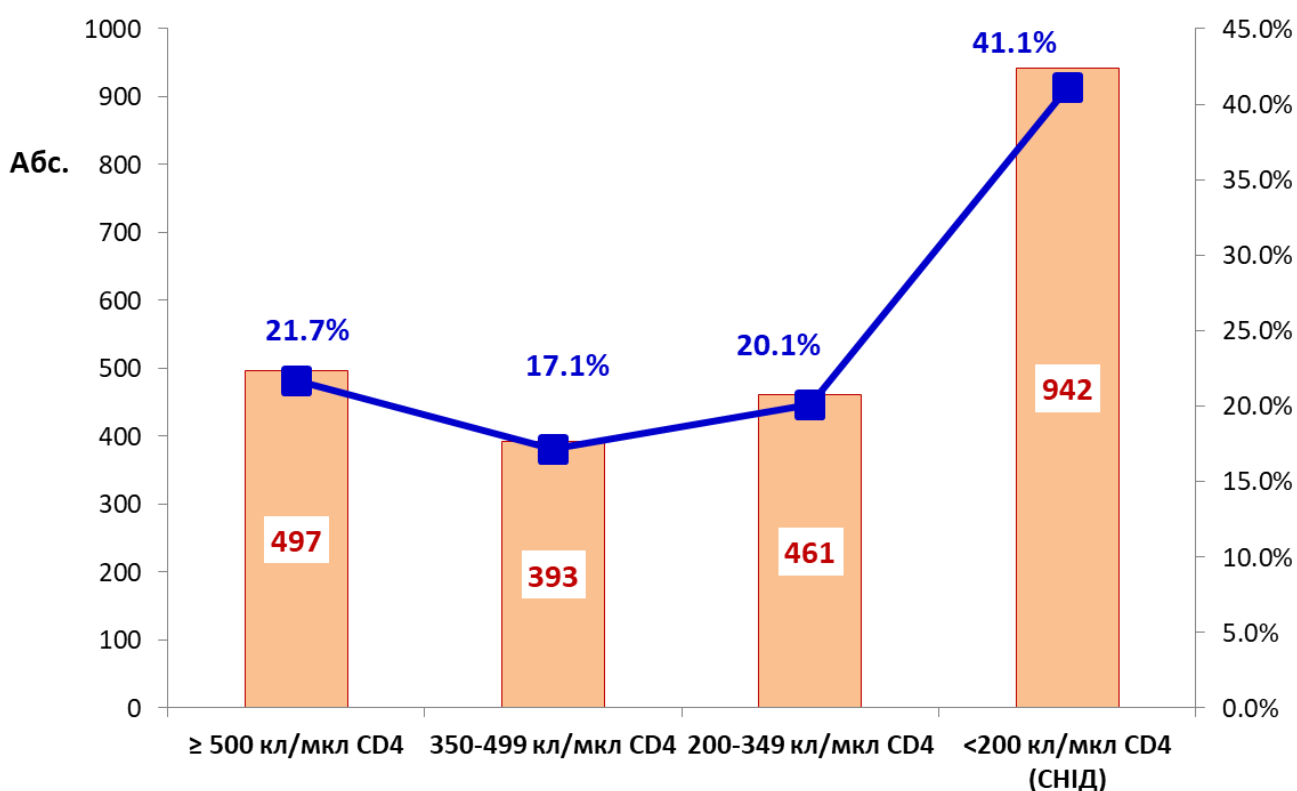


- Кількість вперше зареєстрованих ВІЛ-інфікованих осіб віком 15+ років з відповідною клінічною стадією ВІЛ-інфекції
- % осіб з відповідною клінічною стадією ВІЛ-інфекції від кількості вперше зареєстрованих ВІЛ-інфікованих осіб віком 15+ років

Охоплення дослідження на CD4-лімфоцити вперше зареєстрованих осіб віком 15 років і старше у 2019 році дорівнювало 99,3% (2293). Частка осіб, які мали рівень CD4-лімфоцитів  $\geq 500$  кл/мкл на момент взяття на облік у зв'язку з ВІЛ-інфекцією, становила 21,7%; 350-499 кл/мкл - 17,1%; нижче 350 кл/мкл - 20,1%, з них хворі на СНІД з рівнем CD4-лімфоцитів менше 200 мк/мкл склали 41,1% (Малюнок 10).

Малюнок 10

Розподіл кількості вперше зареєстрованих ВІЛ-інфікованих осіб віком 15 років і старше за рівнем CD4-лімфоцитів в 2019 році



- Кількість вперше зареєстрованих ВІЛ-інфікованих осіб віком 15+ років з відповідним рівнем CD4
- % осіб з відповідною клінічною стадією ВІЛ-інфекції від кількості вперше зареєстрованих ВІЛ-інфікованих осіб

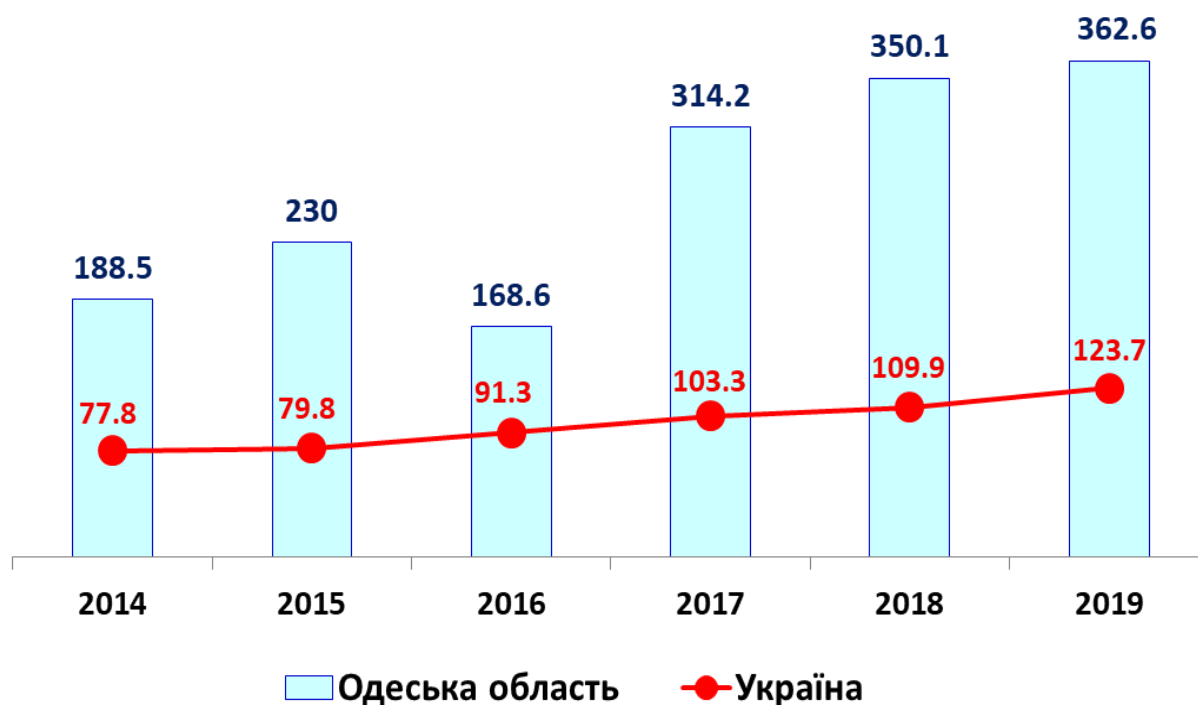
Для аналізу тенденцій розвитку епідемічного процесу ВІЛ-інфекції в 2019 році в області здійснювалось обстеження ВІЛ-інфікованих осіб на маркери до збудників інфекцій, що мають однакові з ВІЛ-інфекцією шляхи передачі. Серед супутніх патологій та станів у ВІЛ-інфікованих підлітків та дорослих маркери гепатиту В були виявлені в 5,6% випадків та гепатиті С – в 25,6% випадків; діагноз сифілісу встановлений в 0,7% випадків; алкогольна

залежність виявлена у 23% хворих на ВІЛ, у 8,8% - залежність від ін'єкційних наркотичних засобів.

Станом на 01.01.2020р. на диспансерному обліку в області перебувало 8590 осіб, хворих на СНІД, показник поширеності становив 362,6 на 100 тис.нас. та в 3 рази перевищував середньоукраїнський – 123,7 на 100 тис. нас. (Малюнок 11).

Малюнок 11

Поширеність на СНІД в Одеській області, у порівнянні з Україною, за період 2014-2019рр. (на 100 тис. нас.)

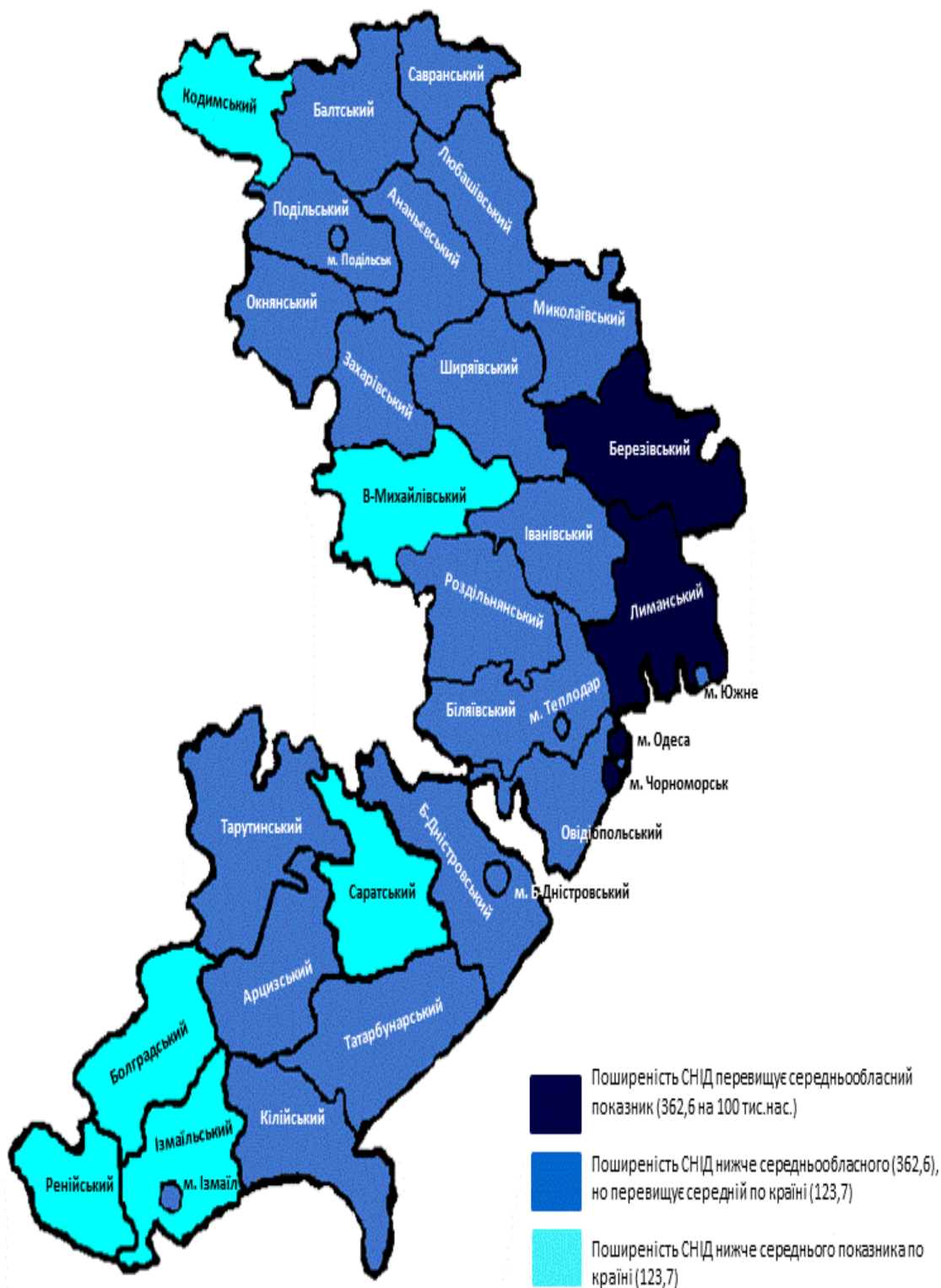


Найбільш високі показники поширеності СНІДу зареєстровані на 4 територіях області: м. Одесі (516,3 на 100 тис. нас.), м. Чорноморську (389,4), Лиманському (485,4) та Березівському (449,0) районах області (Малюнок 12).

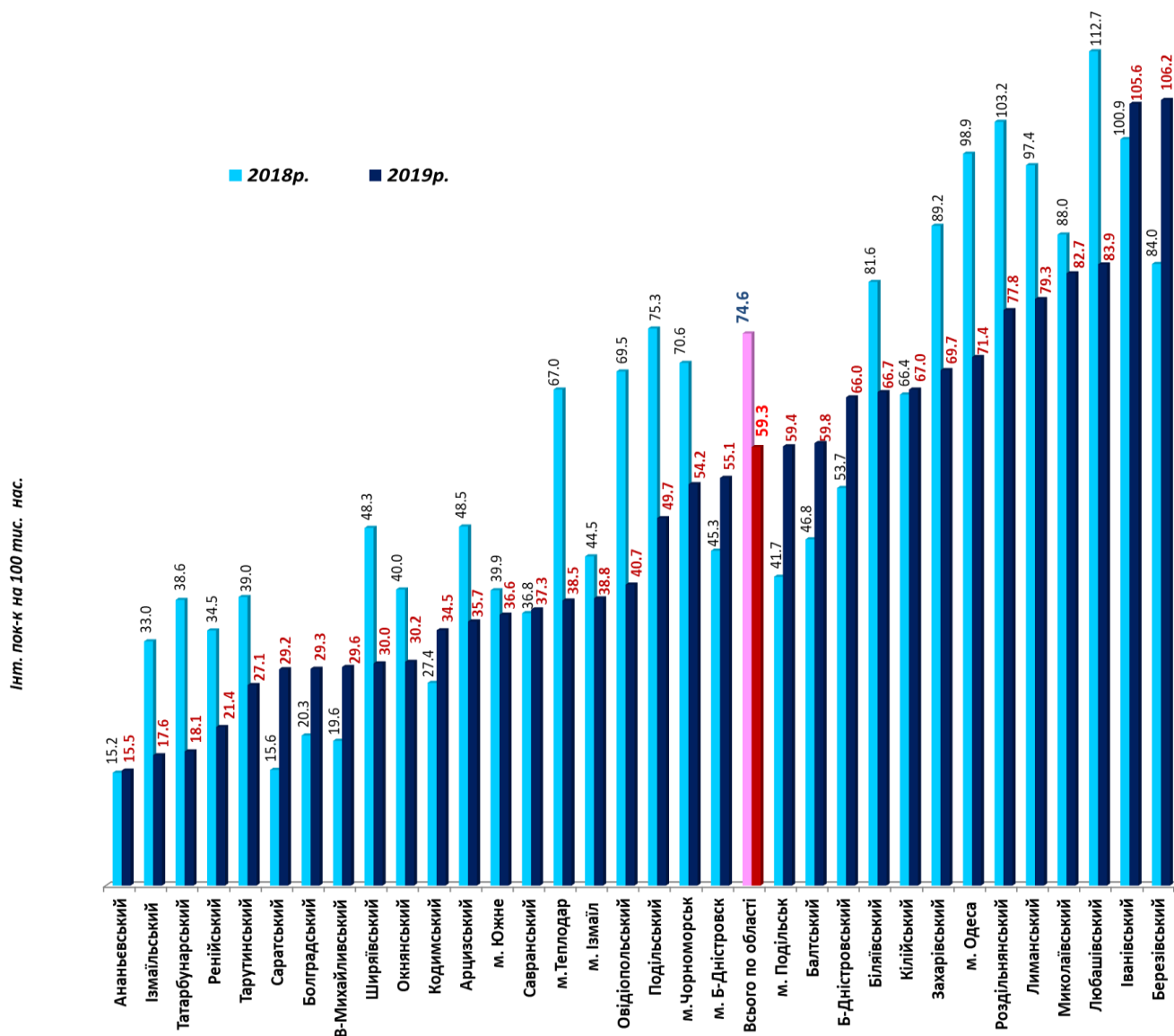
В 2019 році на диспансерний облік з уперше в житті встановленим діагнозом СНІД всього узято 1404 особи (59,3 на 100 тис.нас.) що на 20,7% менше показника 2018 року - 1770 осіб (74,6 на 100 тис. нас.).

Обласний показник захворюваності на СНІД (59,3 на 100 тис. нас.) був перевищений в містах Одесі (71,4) та Подільську (59,4), а також у Березівському (106,2), Іванівському (105,6), Любашівському (83,9), Миколаївському (82,7), Лиманському (79,3), Роздільнянському (77,8), Захарівському (69,7), Кілійському (67,0), Біляївському (66,7), Б.-Дністровському (66,0) та Балтському (59,8) районах (Малюнок 13).

Поширеність СНІДу в розрізі міст та районів Одеської області станом на 01.01.2020 р. (на 100 тис. населення)



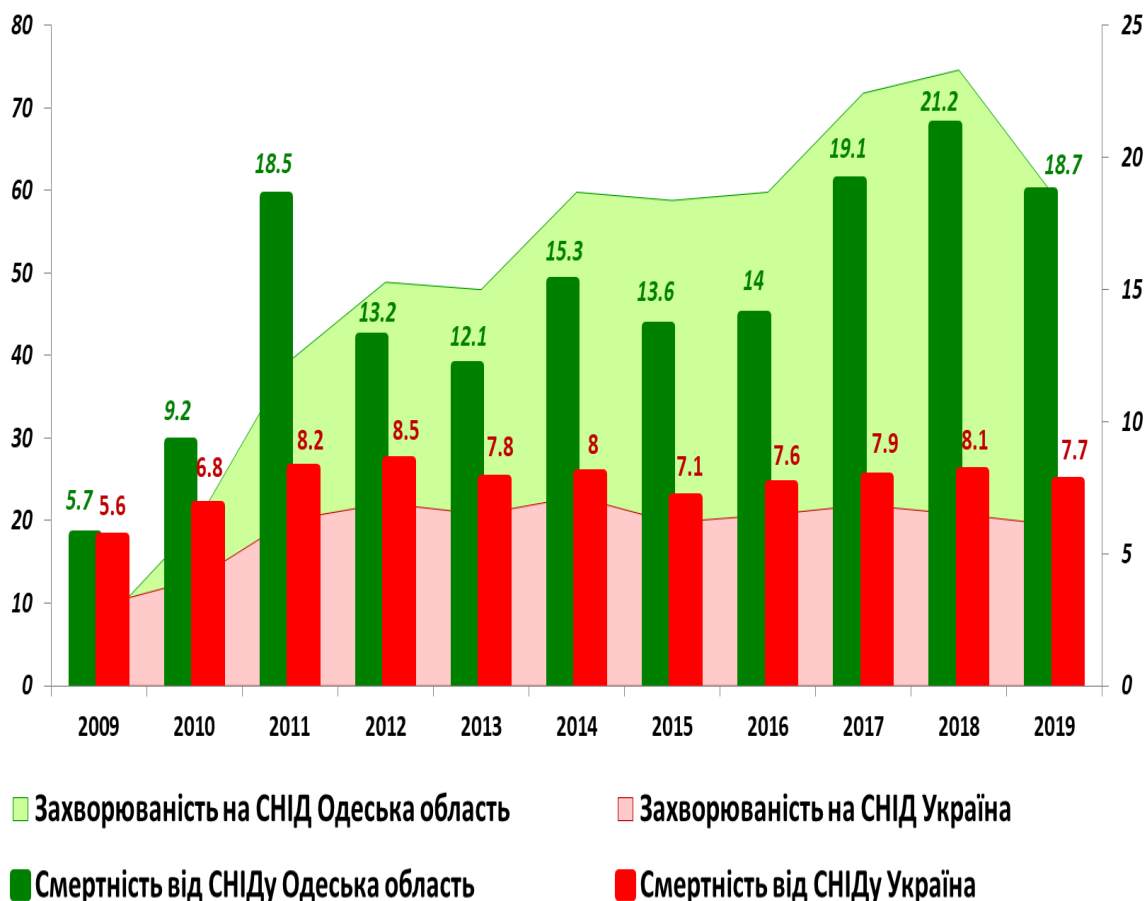
Захворюваність на СНІД в розрізі міст та районів Одеської області в 2019 році, у порівнянні з 2018 роком (на 100 тис. населення)



На протязі 2009-20198 років обласні показники захворюваності на СНІД перевищували середньоукраїнські показники, в 2019 році обласний показник (59,3 на 100 тис. нас) перевищує середній по країні (19,5) в 3 рази (Малюнок 14).



Захворюваність та смертність від СНІДу в Одеській області,  
у порівнянні з Україною, за 2009-2019 роки (на 100 тис. населення)



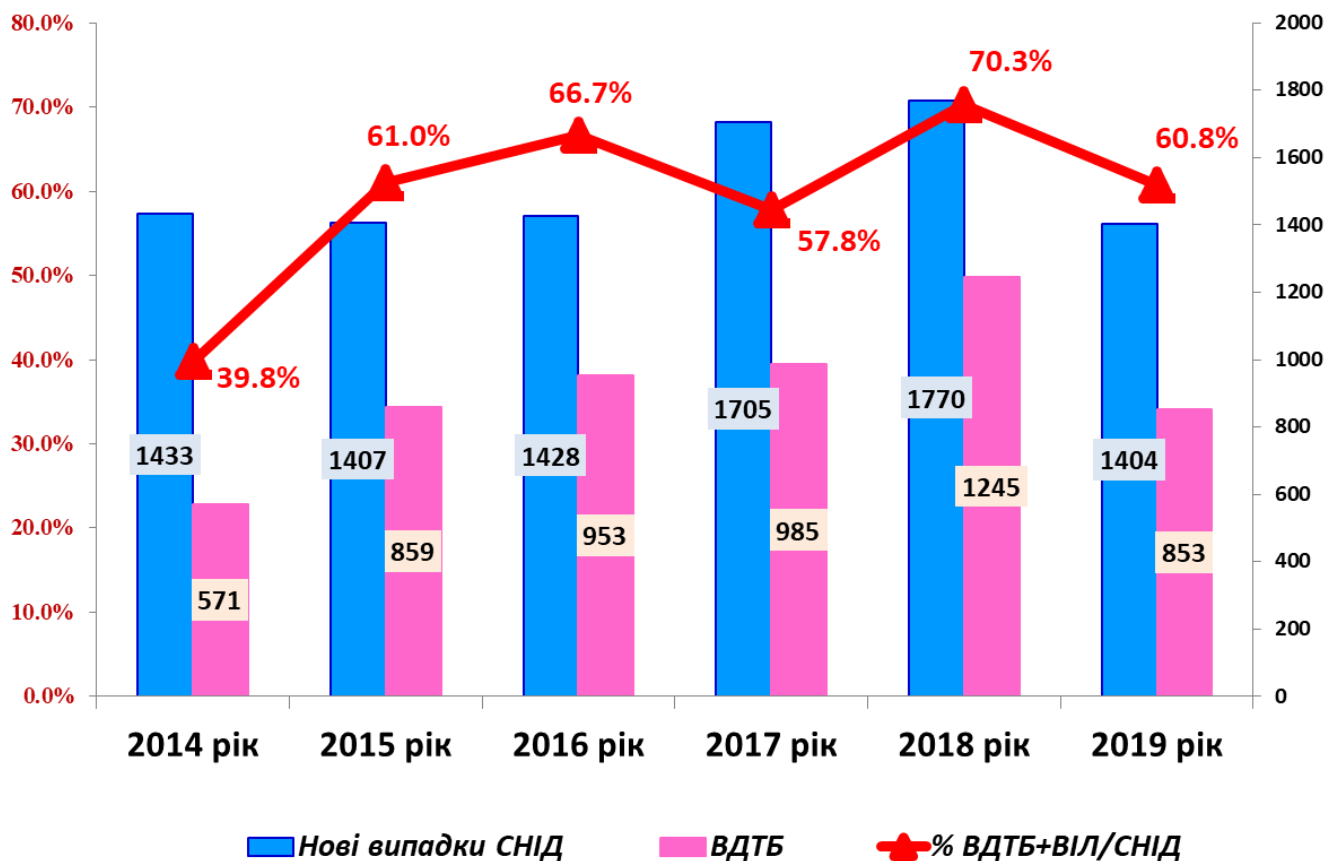
З 1436 осіб з діагнозом СНІД, яких було взято під медичний нагляд у звітному році, 1404 особи з уперше в житті встановленим діагнозом СНІД та 32 особи, що прибули на територію Одеської області з інших країн та областей України (табл. 2 Додатку).

Із 1404 осіб з вперше встановленим діагнозом СНІД частка чоловіків склала 59,3%, жінок – 40,75%. Вікова структура хворих розподілялась наступним чином: діти до 17 років включно – 1,5%, особи у віці 18-24 роки – 1,4%, 25-49 років – 74,5% та особи старше 50 років – 22,6%.

За шляхами інфікування питома вага статевого шляху дорівнювала 83,3%, на парентеральний шлях інфікування припадало 15%, вертикальний шлях – 1,6% та невизначений шлях передачі – 0,1%.

Серед нових випадків СНІДу переважну більшість складають хворі з поєднаною інфекцією ТБ/ВІЛ, на частку яких в 2019 році припадало 60,8% (Малюнок 15).

Реєстрація захворюваності ко-інфекцією ТБ/ВІЛ-інфекція на території  
Одеської області в 2014-2019 роках



Аналіз захворюваності на СНІД показав, що несвоєчасне звернення пацієнтів до медичних закладів неминує приводить до пізнього призначення специфічної терапії, а в ряді випадків, вже її неефективності, та, таким чином, збільшення смертності.

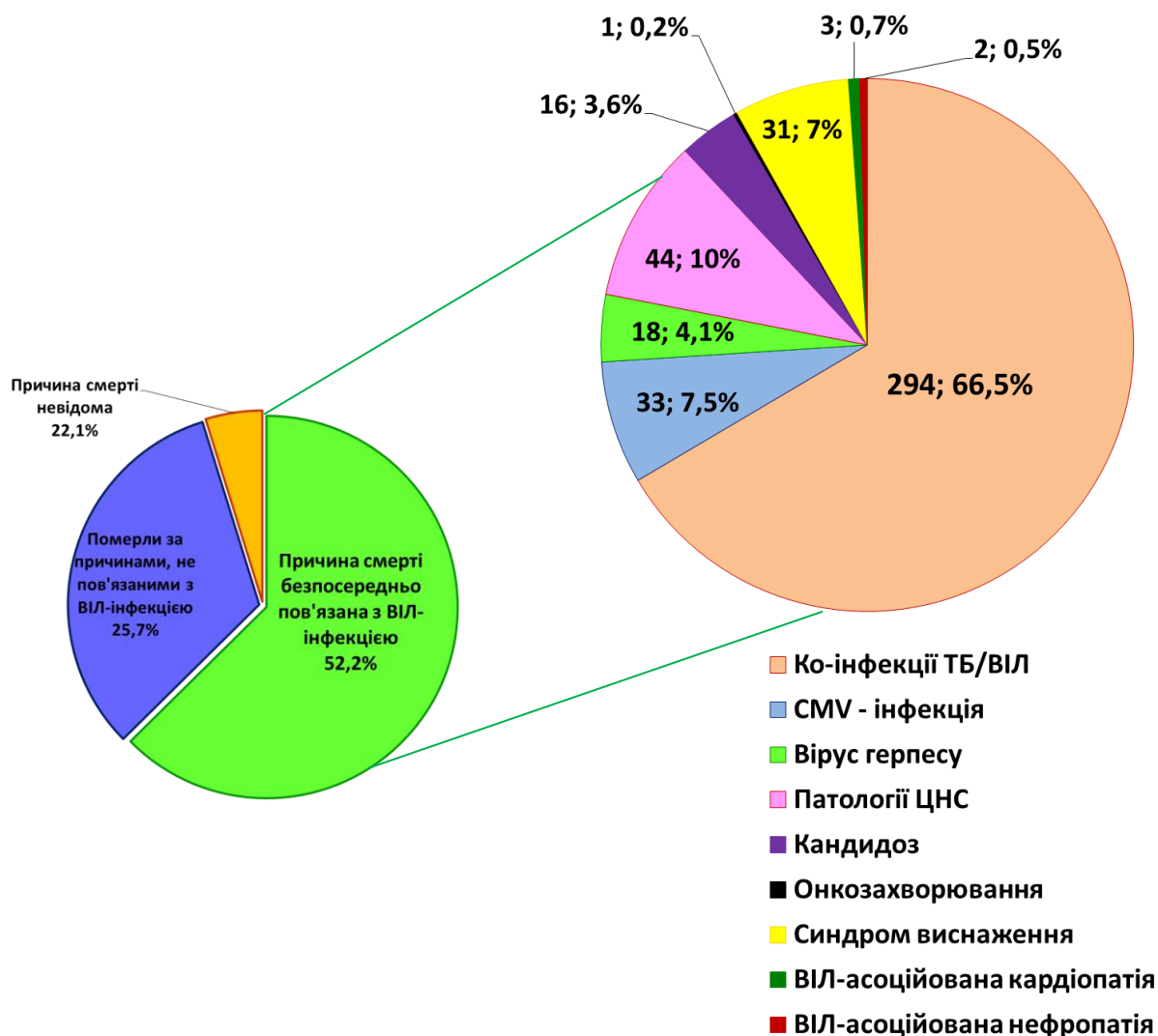
В 2019 році померло 706 ВІЛ-інфікованих осіб. Летальність серед ВІЛ-інфікованих в Одеській області склала 2,2% (в 2018 р. - 2,3%), в Україні - 1%.

Серед померлих ВІЛ-інфікованих осіб чоловіки склали 64%, жінки – 36%; особи віком 0-17 років – 0,7%, 18-24 – 0,3%, 25-49 – 72,4%, 50 років і старше – 26,6%.

Померлі, які були інфіковані статевим шляхом становили 78,2% (проти 74,3% в 2018р.), парентеральним шляхом – 21% (проти 24,5% у 2018р.), від ВІЛ-інфікованої матері до дитини – 0,8% (проти 1,0% у 2018 р.), шлях зараження не визначений – 0 випадків (проти 0,2% у 2018 р.).

За причинами смерті: 442 особи з причин, безпосередньо пов'язаних з ВІЛ-інфекцією (62,6%) та 264 особи померли за причинами, не пов'язаними з ВІЛ-інфекцією (37,4%). (Малюнок 16).

Структура причин смерті ВІЛ-інфікованих осіб в Одеській області в 2019 році (%)



Основною причиною смертності, безпосередньо пов'язаної з ВІЛ-інфекцією, є ко-інфекція ТБ/ВІЛ (66,5%), на другому місті з причин смертності – патології центральної нервової системи (10%), наступні причини - СМV-інфекція (7,5%), значна (>10%) втрата ваги (7,0%), хронічна або персистуюча інфекція, викликана вірусом простого герпесу (4,1%) та кандидозне ураження шкіри і слизових оболонок (3,6%).

До осіб, померлих за причинами безпосередньо пов'язаними з ВІЛ-інфекцією відносяться хворі у III та IV клінічних стадіях ВІЛ. В 2019 році із III клінічною стадією випадків смерті не реєструвалось.

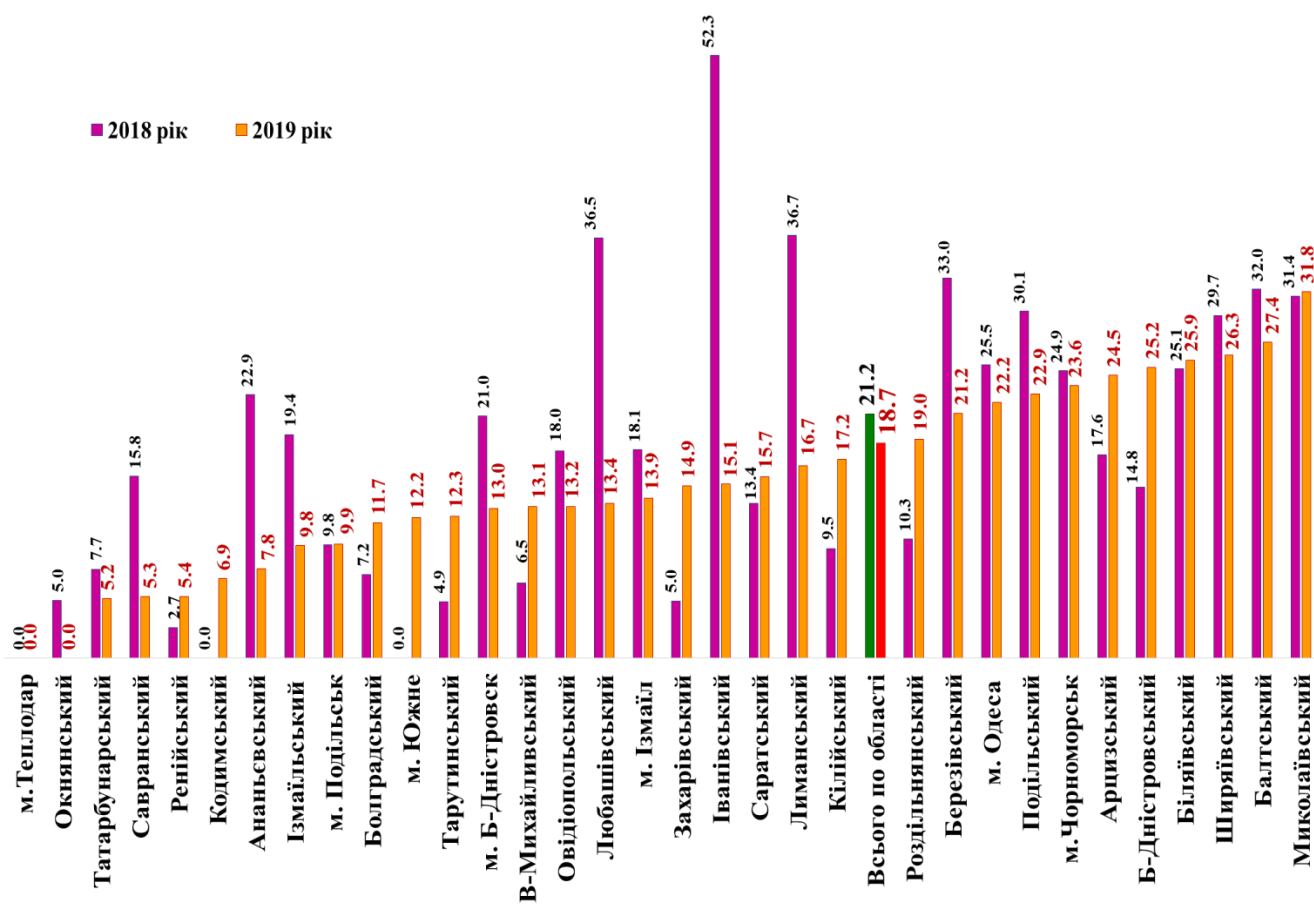
У 2019 році в області від СНІДу померло 442 особи. За останні 4 роки на фоні збереження тенденції до збільшення показника смертності від СНІДу вперше реєструється зниження на 20% кількості померлих від СНІДу у порівнянні з попереднім роком.

Показник смертності у 2019 році становив 18,7 на 100 тисяч населення, знизився у порівнянні з 2018 роком (21,2), але перебільшив у 2,4 рази середньоукраїнський показник (7,7 на 100 тис. нас.) (Малюнок 13).

Обласний показник смертності від СНІДу (18,7 на 100 тис. нас.) був перевищений в містах Одесі (22,2) і Чорноморську (23,6) та Роздільнянському (19,0), Березівському (21,2), Подільському (22,9), Арцизьському (24,5), Б-Дністровському (25,2), Біляївському (25,9), Ширяївському (26,3), Балтському (27,4) та Миколаївському (31,8) районах. (Малюнок 17).

Малюнок 17

Смертність від СНІДу в розрізі міст та районів Одеської області за 2019 рік, у порівнянні з 2018 роком (на 100 тис. нас.)



В 2019 році із загальної кількості померлих ВІЛ-позитивних осіб 230 осіб померли за причинами, не пов'язаними з ВІЛ-інфекцією (25,7%), у 2018 році даний показник склав 47,8% (461 особа).

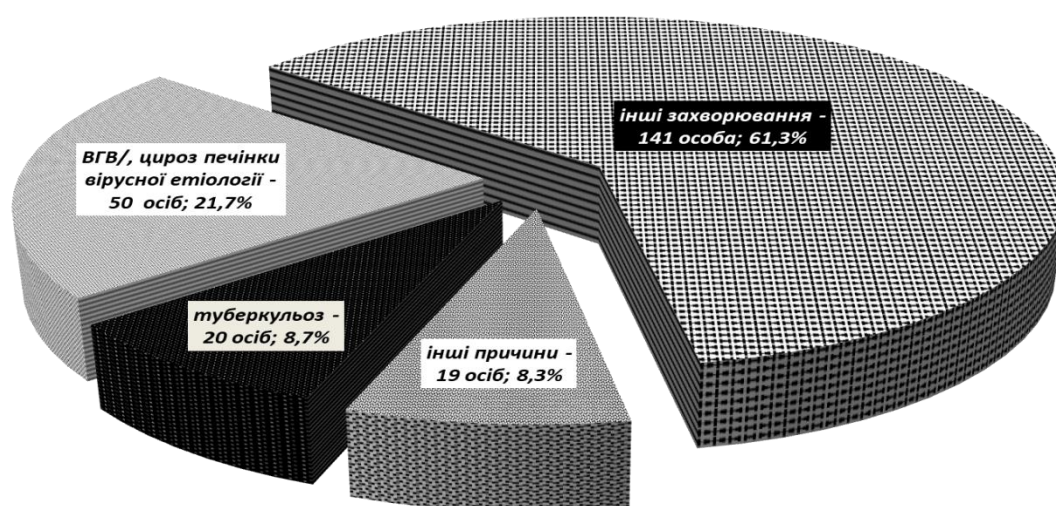
Внаслідок туберкульозу померло 20 осіб (8,7% проти 10,9% у 2018 р.).

З причини вірусного гепатиту В або С, цирозу печінки вірусної етіології померли 50 осіб (21,7% проти 21,0% у 2018р.).

Внаслідок інших захворювань померли 141 особи (61,3% проти 58,1% у 2018р.), а в наслідок інших причин – 19 осіб (8,3% проти 10,0% у 2018р.) (Малюнок 18).

Малюнок 18

Структура смерті ВІЛ-інфікованих осіб за причинами, не пов'язаними з ВІЛ-інфекцією, у 2019 році



В 2019 році зареєстровано 34 випадки смерті з невідомої причини, з них у 3-х випадках були встановлені посмертні діагнози «Причина смерті не встановлена» (Шифр за МКХ-10: R 99.0), які увійшли до офіційної статистичної бази як причина смерті даних осіб. Інші 31 померлі особи зняті з обліку лікарями кабінетів «Довіри» на підставі лише свідоцтва про смерть або усної інформації від родичів померлих щодо їх смерті.

Серед 706 померлих ВІЛ-інфікованих осіб, частка осіб, які на момент смерті отримували АРТ складала 33,3% (235 осіб), в тому числі серед 442 осіб, померлих через причини, безпосередньо пов'язані з ВІЛ-інфекцією, частка осіб, які на момент смерті отримували АРТ складала лише 27,6% (122 особи) (Малюнок 19)

Розподіл осіб, у яких причина смерті безпосередньо пов'язана з ВІЛ-інфекцією, за тривалістю прийому АРТ за період 2016-2019рр.(%)



Щодо померлих через причини, безпосередньо пов'язані з ВІЛ-інфекцією, які потребували, але не отримували АРТ в 2019 році:

Померлі	Потребували, але не отримували	Пізнє звернення за медичною допомогою	Паліативне лікування ТБ	Перерва в лікуванні ТБ	Тяжка супутня патологія	Відсутня прихильність до лікування	Зловживання алкоголем	Інші причини (категорична відмова пацієнта від АРТ, в т.ч. з релігійних причин)
померли за причинами: безпосередньо пов'язаними з ВІЛ-інфекцією	442	172	6	42	52	62	73	36
з них: у IV клінічній стадії ВІЛ-інфекції	442	172	6	42	52	62	73	36
у тому числі внаслідок: ко-інфекції ТБ/ВІЛ	291	127	6	40	29	38	47	6

## 1.2. Результати сероепідеміологічного моніторингу за поширенням ВІЛ серед різних контингентів населення

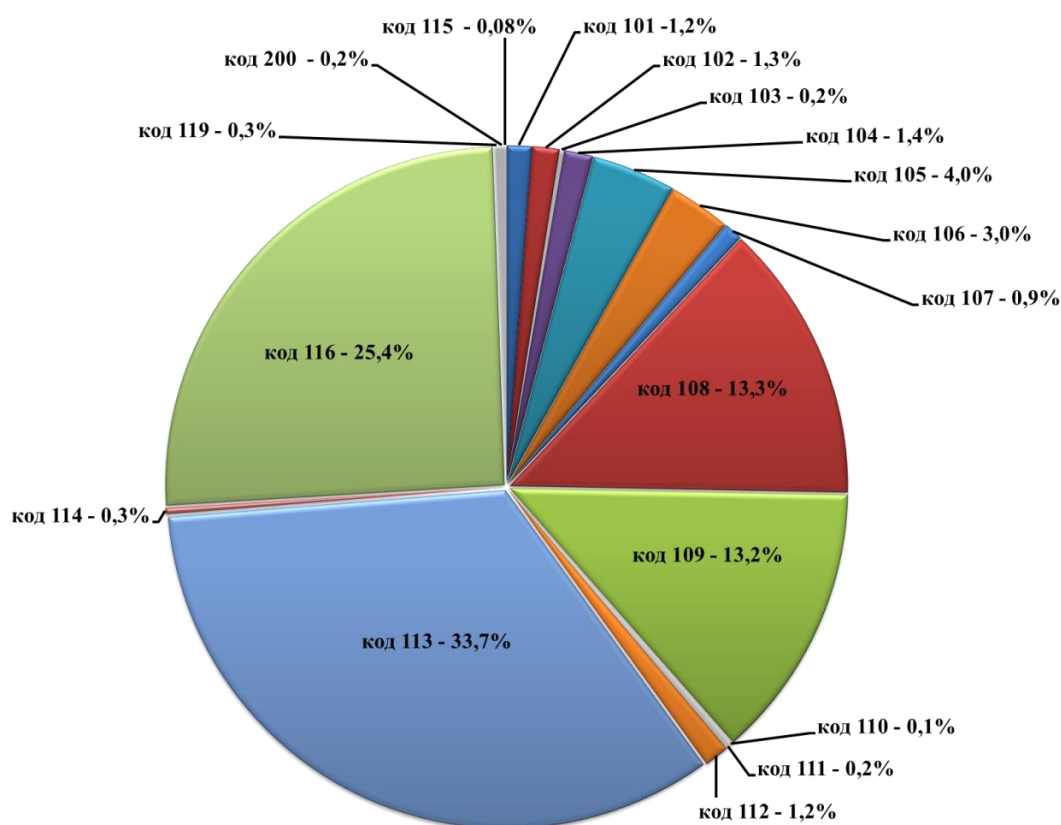
В 2019 році обстежено на ВІЛ-інфекцію 199765 осіб, в тому числі за допомогою швидких тестів 106691 особи. З них осіб, у яких виявлено серологічні маркери ВІЛ – 3346 (1,7%). Рівень інфікування залишився майже на рівні показника 2018 року (табл. 3 Додатку).

В 2019 році, у порівнянні з 2018 роком, кількість обстежень на ВІЛ збільшилось на 10,2% (199765 проти 181277; кількість позитивних на ВІЛ результатів збільшилась на 0,3% (3346 проти 3335).

З 199765 осіб, які пройшли тестування на наявність антитіл до ВІЛ-інфекції, 199598 громадян України та 167 іноземних громадян.

Малюнок 20

Структура тестування на ВІЛ в розрізі кодів обстеження в 2019р.  
в Одеській області



Серед загальної кількості осіб, що пройшли тестування на ВІЛ в 2019 році, найбільша питома вага (33,7%) припадала на осіб, які протестовані за клінічними показаннями (код 113), 25,4% осіб були обстежені за власною ініціативою (код 116), 13,3% осіб були обстежені як донори (код 108), 13,2%

припадало на вагітних жінок (код 109), 4% припадало на осіб з ризикованою статевою поведінкою (код 105), 3,0% осіб обстежені як призовники або абітурієнти військових закладів (код 106), за іншими кодами проходили тестування на ВІЛ від 0,08% до 1,4% від загальної кількості протестованих осіб (Малюнок 20).

У порівнянні з попереднім роком, в 2019 році відмічалась позитивна тенденція щодо зменшення в 6,4 разів кількості осіб, обстежених на ВІЛ за кодом 114 (анонімно). На цьому фоні реєструвалось збільшення в 3,2 рази, протестованих за ініціативою медичного працівника (за кодом 113), на 17% збільшилась кількість осіб, обстежених на ВІЛ за власним бажанням (код 116).

В 2019 році рівень поширеності ВІЛ серед обстежених осіб майже відповідав показнику 2018 року (1,7% проти 1,8%).

На цьому фоні, виявлення маркерів ВІЛ зросло серед осіб, які мали статеві контакти з ВІЛ-інфікованими (код 101 – 14,3% в 2019р. проти 6,1% в 2018р.); осіб, які мали гомосексуальні контакти з ВІЛ-інфікованими (код 101.2 – 31,1% в 2019р. проти 0,3% в 2018р.); споживачів ін'єкційних наркотичних речовин (код 102 – 11,8% в 2019р. проти 0,7% в 2018р.); осіб, які мали гомосексуальні контакти з особами з невідомим ВІЛ-статусом (код 103 – 7,1% в 2019р. проти 1,1% в 2018р.); Осіб, які надають сексуальні послуги за винагороду (код 105.2 – 3,0% в 2019р.; 0,04% в 2018р.); осіб, обстежені за епідеміологічними показаннями (код 107 – 1,6% в 2019р.; 0,3% в 2018р.); вагітні віком 15-17 років (код 109.1.1 – 0,5% в 2019р.; в 2018р. позитивних результатів не виявлено); дітей віком 0-18 років, які були обстежені в ЗОЗ, що надають допомогу хворим на туберкульоз (код 113.1/тбц – 2,1% у 2019р. проти 1,5% в 2018р.) та в ЗОЗ інших профілів (код 113.1/ін – 3,0% у 2019р. проти 2,0% в 2018р.).

Зниження частки ВІЛ-позитивних результатів реєструвалось серед осіб із симптомами або хворі на інфекції, що передаються статевим шляхом (код 104 – 0,8% у 2019р. проти 3,2% у 2018р.); осіб, які мають незахищені статеві контакти з випадковими статевими партнерами (код 105.1 – 2,8% у 2019р. проти 3,6% у 2018 р.); дітей віком 0-18 років, які були обстежені в ЗОЗ інфекційного профілю (код 113.1/інф – позитивних результатів не виявлено в 2019 році проти 18,2% в 2018р.); дорослих осіб, які обстежені при зверненні за медичною допомогою в ЗОЗ (код 113.2 – 1,9% у 2019р. проти 4,6% у 2018р.); осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі (код 112 – 2,3% у 2019р. проти 8,4% у 2018р.); особи, обстежені анонімно (код 114 – 2,9% у 2019р. проти 4,0% у 2018р.) та померлих осіб (код 119 – 36,4% у 2019р. проти 43,5% у 2018 р.).

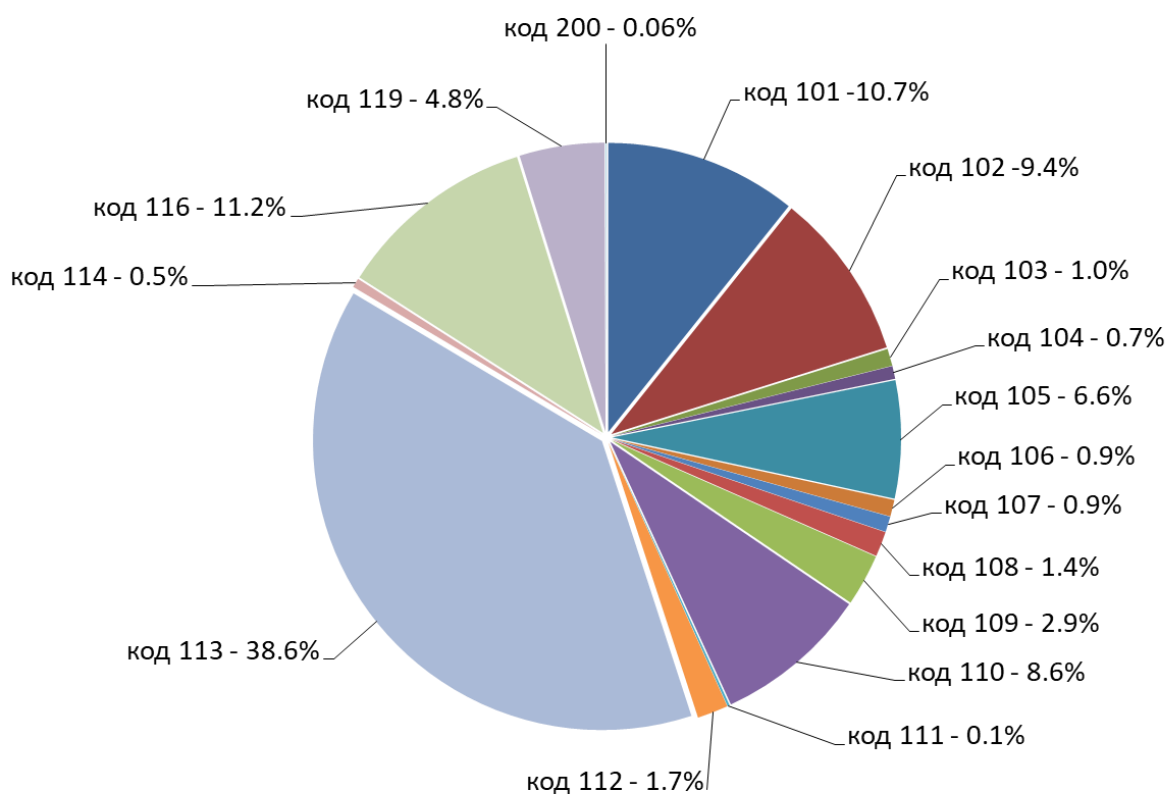
Найвищі рівні поширеності ВІЛ у 2019 р. виявлені при обстежені контингентів за кодами 119 – померлі особи (36,4%); код 101.2 - особи, які мали гомосексуальні контакти з ВІЛ-інфікованими (31,1%); код 102.1 - активні споживачі ін'єкційних наркотичних речовин (24,0%); код 101 - особи, які мали статеві контакти з ВІЛ-інфікованими (24,0%).



В структурі позитивних результатів найбільша частка припадає на:  
 Код 113 - особи, обстежені за клінічними показаннями (38,6%);  
 Код 116 - особи, обстежені за власною ініціативою (11,2%);  
 Код 101 - особи, які мали статеві контакти з ВІЛ-інфікованими (10,7%);  
 Код 110 - діти, народжені ВІЛ-інфікованими жінками (8,6%);  
 Код 105 - особи з ризикованою статевою поведінкою (6,6%);  
 Код 119 - померлі особи (4,8%);  
 Код 102 – споживачі ін'єкційних наркотичних речовин (9,4%);  
 Код 109 - вагітні жінки (2,9%). (Малюнок 21).

Малюнок 21

Структура ВІЛ-позитивних результатів за даними сероепідеміологічного моніторингу за 2019 рік



У 2019 році, в порівнянні з 2018 роком, в структурі ВІЛ-позитивних результатів відмічались зміни в бік збільшення питомої ваги кодів 102 (9,4% проти 4,9%), 113 (38,6% проти 29%). На цьому фоні реєструвалось зменшення питомої ваги в загальній структурі кодів 114 (0,5% проти 4,5%), 116 (11,2% проти 14,4%), 109 (2,9% проти 4,8%), 104 (0,7% проти 2,6%), 105 (6,6% проти 7,6%), 110 (8,6% проти 9,8%), 112 (1,7% проти 2,7%) та 119 (4,8% проти 6,1%).

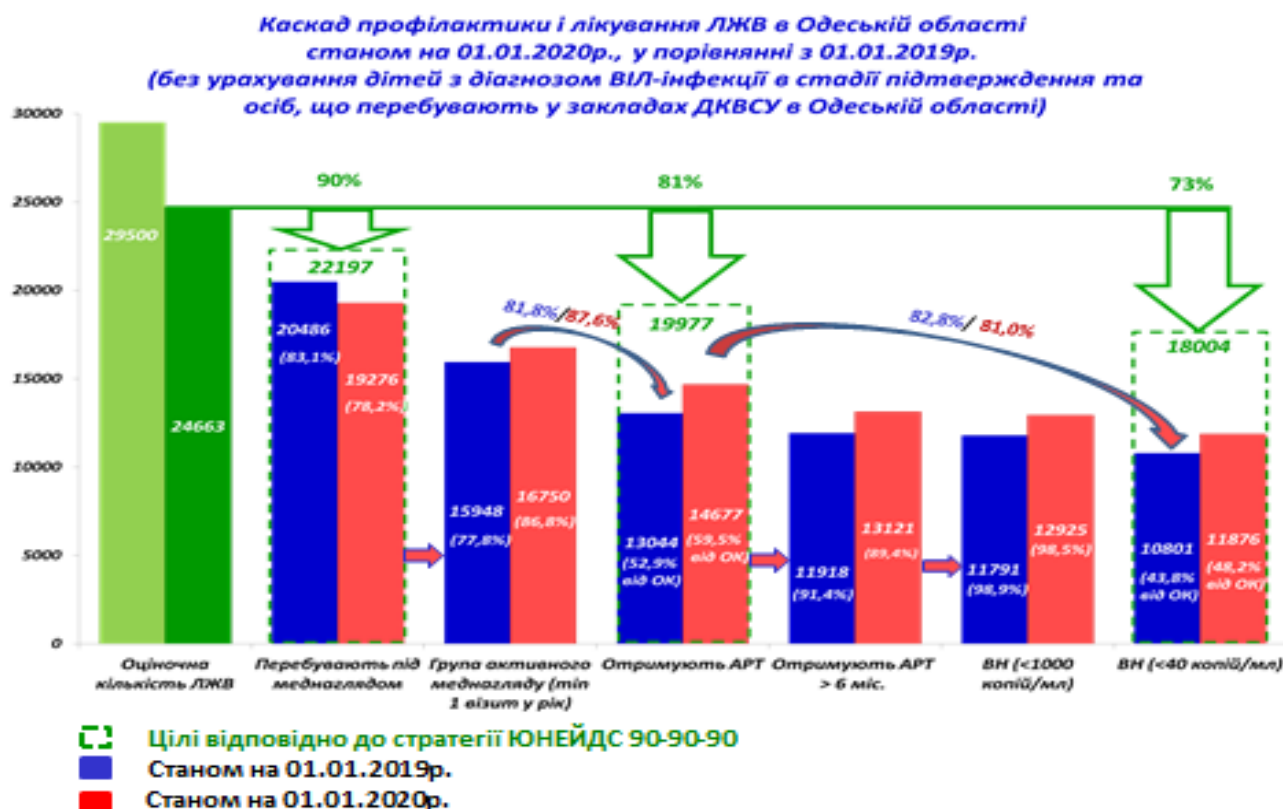
### 1.3. Оціночні дані щодо ВІЛ-інфекції/СНІДу та каскад послуг для людей, які живуть з ВІЛ станом на 01.01.2020 року

На виконання прокольного рішення засідання Національної ради з питань протидії туберкульозу та ВІЛ-інфекції/СНІДу від 23.05.2019р. на черговому засіданні № 2 міжсекторальної робочої групи при Одеській обласній координаційній раді з питань запобігання поширенню ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та наркоманії (ОКР), яке відбулось 17 липня 2019 року, були затверджені оціночні чисельності ключових груп ризику щодо ВІЛ та оціночна чисельність людей, які живуть з ВІЛ в Одеському регіоні.

Станом на 01.01.2020р. основні показники становили:

1. Оціночна чисельність осіб, які живуть з ВІЛ на території Одеської області, – 24663 особи (Малюнок 22).
2. Оціночна чисельність людей, які вживали наркотичні речовини з нетерапевтичною метою ін'єкційним шляхом протягом останніх 30 днів (ЛВІН), – 32100 осіб.
3. Оціночна чисельність людей, для яких надання сексуальних послуг за винагороду є основним (або одним з основних) джерелом заробітку, та які залучені до секс-індустрії щонайменше впродовж останніх півроку (РКС), – 10900 осіб.
4. Оціночна чисельність чоловіків, які практикували одностатеві сексуальні стосунки щонайменше протягом останніх півроку (ЧСЧ), – 13700 осіб.

Малюнок 22



## 2. Аналіз виконання заходів з протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на регіональному рівні у розрізі каскаду послуг:

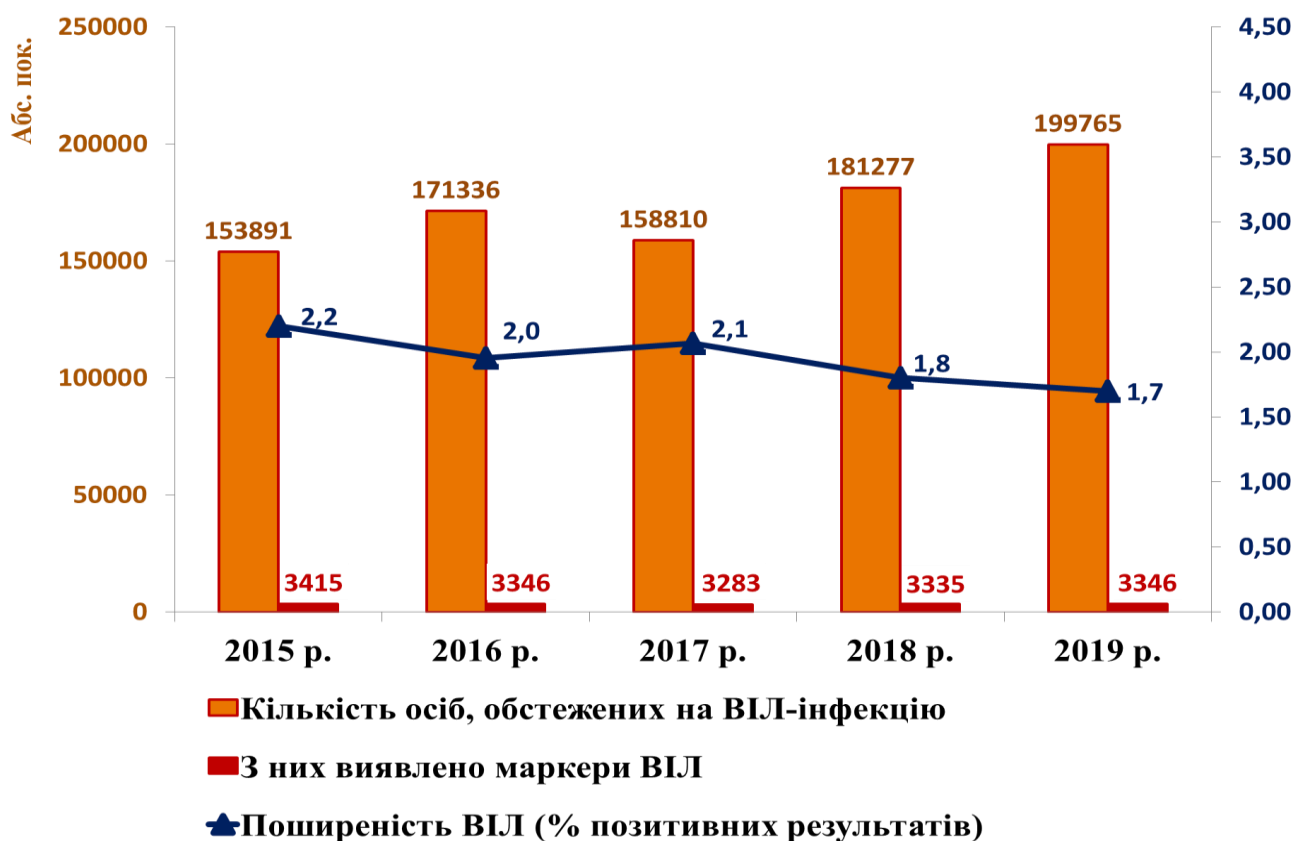
### 2.1. Консультування і тестування на ВІЛ.

В 2019 році в Одеській області пройшли тестування на наявність антитіл до ВІЛ-інфекції 199765 осіб, тобто тестуванням на ВІЛ було охоплено 8,4% від загального населення області, що більше показника 2018 року (7,6%).

На протязі 2015-2019 років в області реєструвалась тенденція щодо зростання загальної кількості осіб, обстежених на ВІЛ, на 30% (2015р. – 153891, 2016р. – 171336, 2017р. – 158810, 2018р. - 181277 осіб та 2019р. - 199765). (Малюнок 23).

Малюнок 23

Динаміка поширеності ВІЛ на території Одеської області за 2015 - 2019 роки



У порівнянні з 2018 роком, в звітному році збільшення кількості протестованих на ВІЛ осіб серед загального населення області пов'язано із збільшенням тестування осіб із використанням швидких тестів, широким впровадженням тестування населення за ініціативою медичних працівників та за рахунок тестування за власною ініціативою.

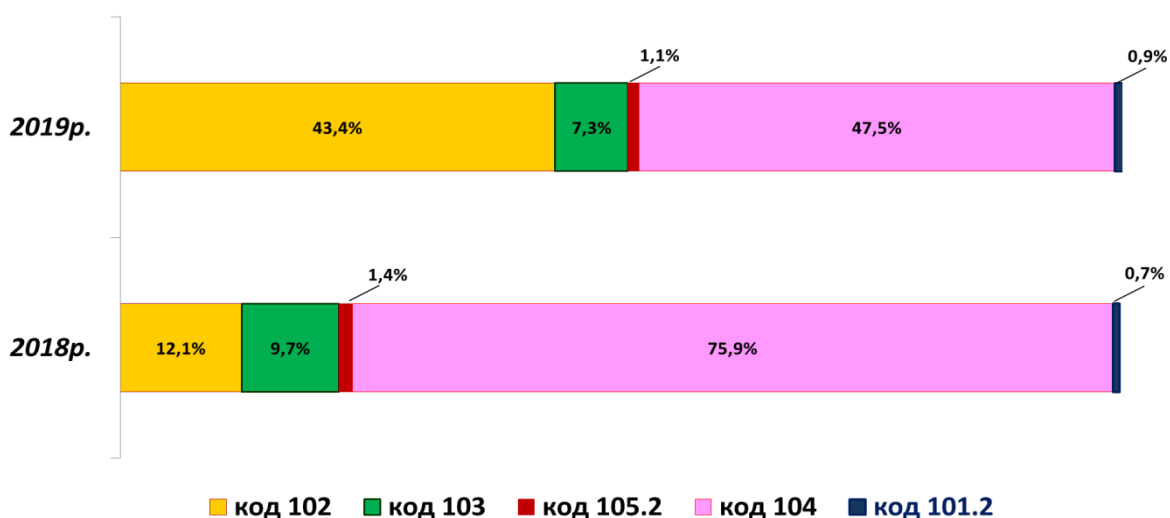
Серед 199765 осіб, обстежених на ВІЛ в 2019 році (в т.ч. 106691 обстежені швидкими тестами), у 3346 осіб були виявлені серологічні маркери ВІЛ (1,7%). У порівнянні з 2018 роком, в звітному році кількість осіб, протестованих на ВІЛ, збільшилась на 10,2% (199765 проти 181277); рівень поширеності ВІЛ залишився майже на рівні 2015-2017 років із збереженням тенденції до зниження показника поширеності ВІЛ (Малюнок 23).

Забезпечення вільного доступу до безоплатного консультування та тестування на ВІЛ-інфекцію, насамперед осіб з ключових груп ризику (КГР - коди 101.2, 102, 103, 104 та 105.2), залишається одним з пріоритетних завдань протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу.

В 2019 році, у порівнянні з 2018 роком, відбулись зміни в структурі обстеження осіб з КГР: збільшилась на 31,3% частка кількості протестованих осіб - споживачів ін'єкційних наркотичних речовин (код 102 - 43,4% проти 12,1%), що стало результатом реалізації програм по тестуванню та залученню до медичного нагляду представників даної групи; на цьому фоні відбулось зменшення на 28,4% частки осіб із симптомами або хворі на інфекції, що передаються статевим шляхом (код 104 – 47,5% проти 75,9%) та на 2,4% частка осіб, які мали статеві гомосексуальні контакти з ВІЛ-інфікованими (9,7% проти 7,3%). Частка осіб, які надають сексуальні послуги за винагороду (код 105.2) та які мали статеві гомосексуальні контакти з ВІЛ-інфікованими (код 101.2) фактично не змінились (Малюнок 24).

Малюнок 24

Структура обстеження осіб з КГР за результатами сероепідеміологічного моніторингу в 2018-2019 роках



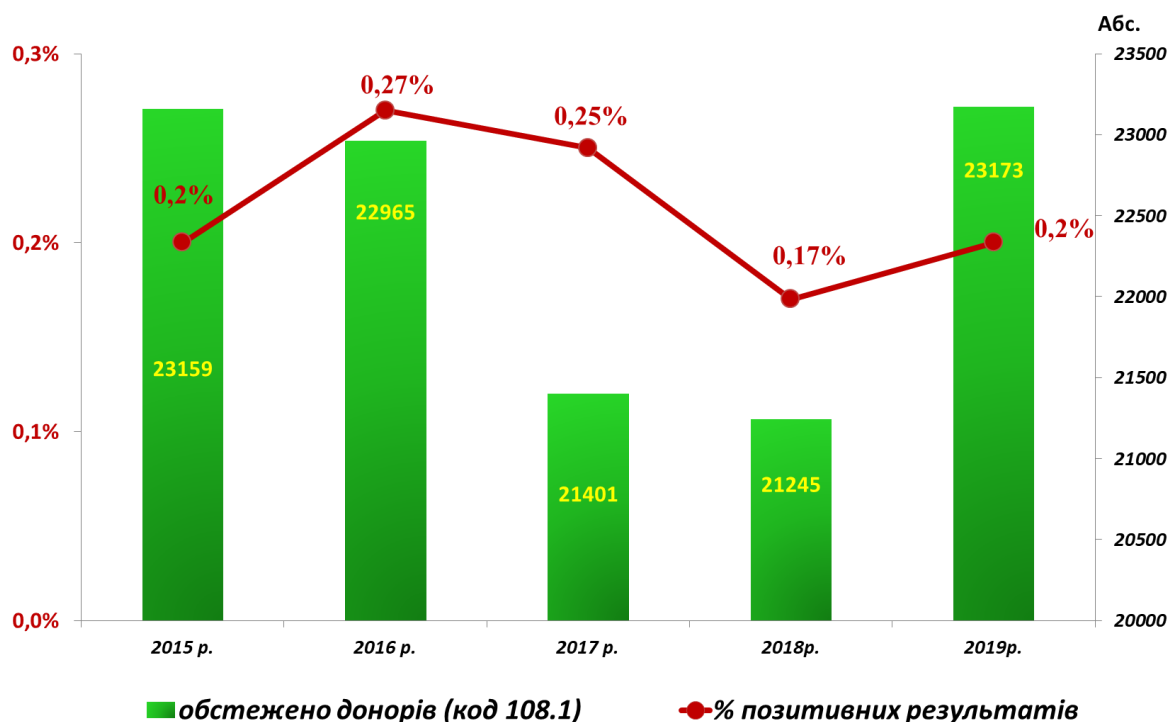
В 2019 році було обстежено за кодом 108 (донори) 27767 осіб, в т.ч. за кодом 108.1 (первинний донор крові або її компонентів) обстежено 23173 особи, з яких виявлено 47 ВІЛ-позитивних (рівень поширеності склав 0,2% та збільшився у порівнянні з 2018 роком – 0,17%). (Малюнок 25)

За кодом 108.2 (повторний донор крові або її компонентів) обстежено 4594 особи - позитивних осіб не виявлено (в 2018р. - 1 позитивний результат).

Кількість ВІЛ-позитивних донорів, виявлених в Одеській області					
у 2018 році		у 2019 році		за 1987-2019 роки	
Одноразові	Постійні	Одноразові	Постійні	Одноразові	Постійні
36	1	47	0	1933	70

Малюнок 25

Результати обстеження на маркери інфікування ВІЛ первинних донорів крові та її компонентів (код 108.1)



Серед вагітних жінок за останні п'ять років спостерігається тенденція щодо зниження числа обстежень на ВІЛ, що пов'язано із зниженням

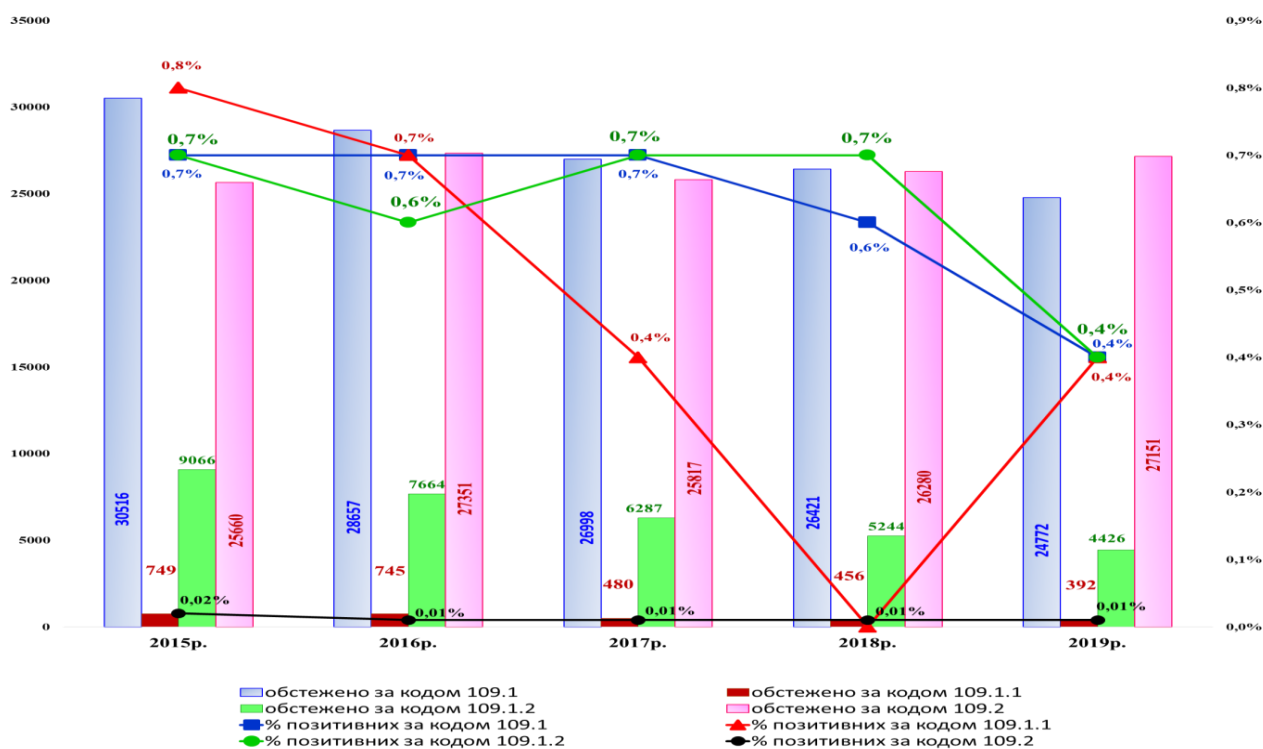
загального числа вагітних. В 2019 році за кодом 109.1. було обстежено 24772 жінки, серед яких рівень поширеності ВІЛ склав 0,4% та зменшився на 0,2% у порівнянні з 2018 роком (0,6%).

Поширеність ВІЛ серед вагітних жінок у віці 15-24 роки залишилась на рівні 2018 року, але зареєстровано збільшення поширеності ВІЛ у віковій групі 15-17 років (за кодом 109.1.1 в 2018 році ВІЛ-позитивних не виявлено; в 2019 році - 0,4% на фоні зменшення поширеності ВІЛ у віковій групі 18-24 роки (за кодом 109.1.2 – 0,7% у 2018 році проти 0,4% у 2019 році).

За кодом 109.2 в 2019 році було виявлено 3 ВІЛ-позитивних вагітних (показник поширеності склав 0,01% і відповідає показнику 2018 року). (Малюнок 26).

Малюнок 26

Результати обстеження на маркери інфікування ВІЛ вагітних жінок (коди 109.1, 109.1.1, 109.1.2, 109.2)



## 2.2. Надання медичної допомоги ВІЛ-інфікованим особам

Вирішальний вплив на смертність від хвороб, зумовлених ВІЛ, має рівень охоплення АРТ. В 2019 році розпочали прийом АРТ 2845 ВІЛ-інфіковані особи.

Станом на 01.01.2020 року в області АРТ отримують 14677 осіб (що складає 76,1% від загальної кількості ВІЛ-інфікованих осіб, що перебувають

під медичним наглядом в ЗОЗ служби СНІДу), з них 14246 осіб – це дорослі люди та 431 дитина (від 0 до 18 років).

У порівнянні із станом на 01.01.2019р. (на АРТ – 13044 осіб), кількість осіб, що отримують АРТ, збільшилась на 1633 особи:

	Кількість осіб, які отримували АРТ		Приріст за рік ( абс. )	Приріст за рік (%)
	Станом на 01.01.2019	Станом на 01.01.2020		
Одеська область	13044	14677	1633	12,5%

Серед 142466 дорослих осіб (старше 18 років), які отримують АРТ, чоловіки складають 47,9% (6827) та жінки – 52,1% (7419).

Серед дітей до 18 років отримують АРТ 431 дитина, з них 196 хлопчиків (45,5%) та 235 дівчинок (54,5%); за віком: діти від 0 до 3-х років – 43 (10%), 4-10 років – 148 (34,3%), 11-14 років – 138 (32,0%) та 15-17 років – 102 (23,7%).

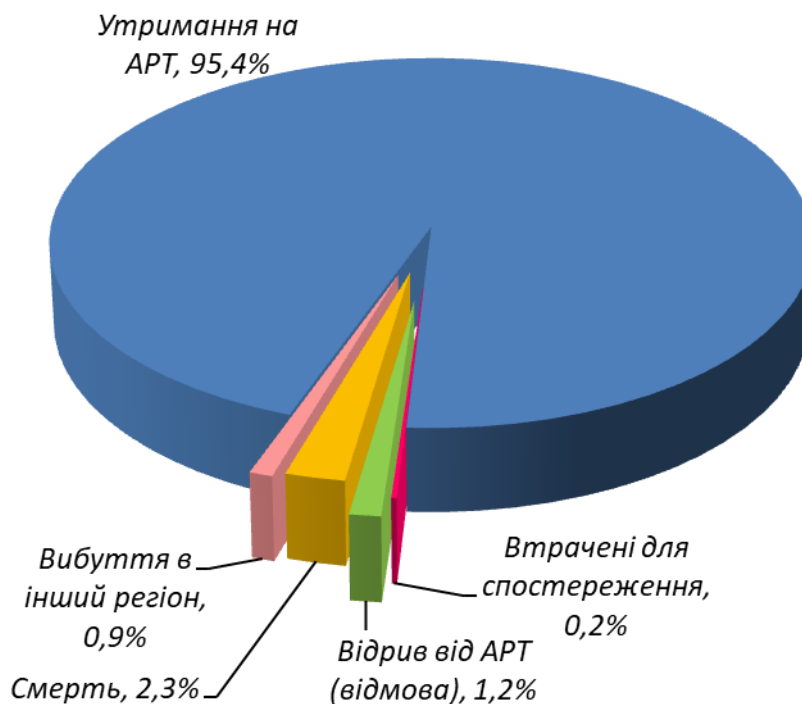
Станом на 01.01.2020р. схеми АРТ 1-го ряду отримувало 13956 осіб (95,1%), 2-го ряду – 716 осіб (4,88%) та 3-го ряду – 4 особи (0,02%).

За кошти державного бюджету отримують лікування 9841 пацієнт, за кошти ГФ – 2350 осіб, в рамках реалізації програми PEPFAR – 2486 осіб.

Утримання на АРТ складає 95,4% від загальної кількості пацієнтів на АРТ (Малюнок 27).

Малюнок 27

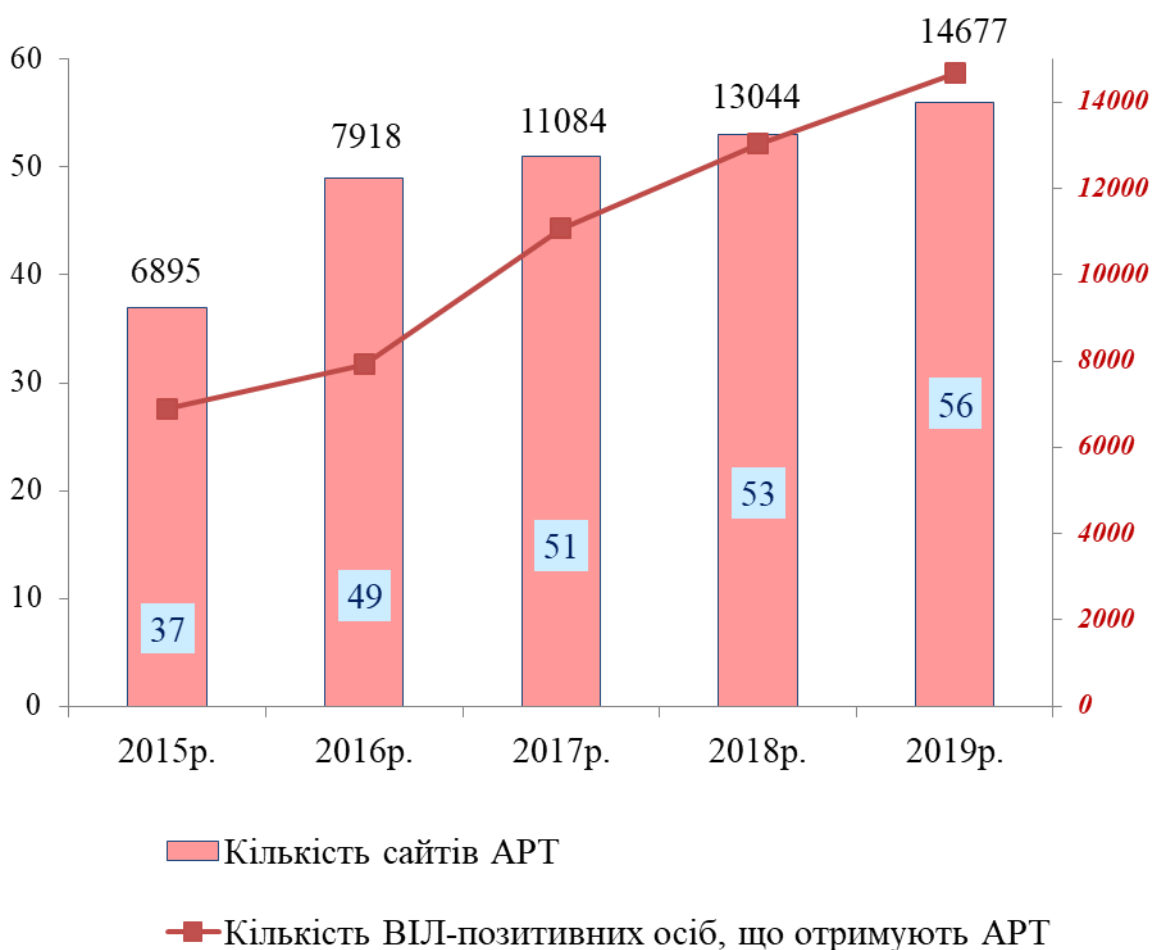
Структура утримання на АРТ станом на 01.01.2020р.



Станом на 01.01.2020 року медична допомога для ВІЛ-інфікованих надається на всій території області. В регіоні функціонують 56 сайтів АРТ, з них: 16 на базі Одеського обласного центру соціально значущих хвороб та Одеського міського Центру СНІДу, 35 - самостійні підрозділи інших ЗОЗ, 5 – на базі кабінетів обласних протитуберкульозних та шкірно-венерологічних закладів (Малюнок 28).

Малюнок 28

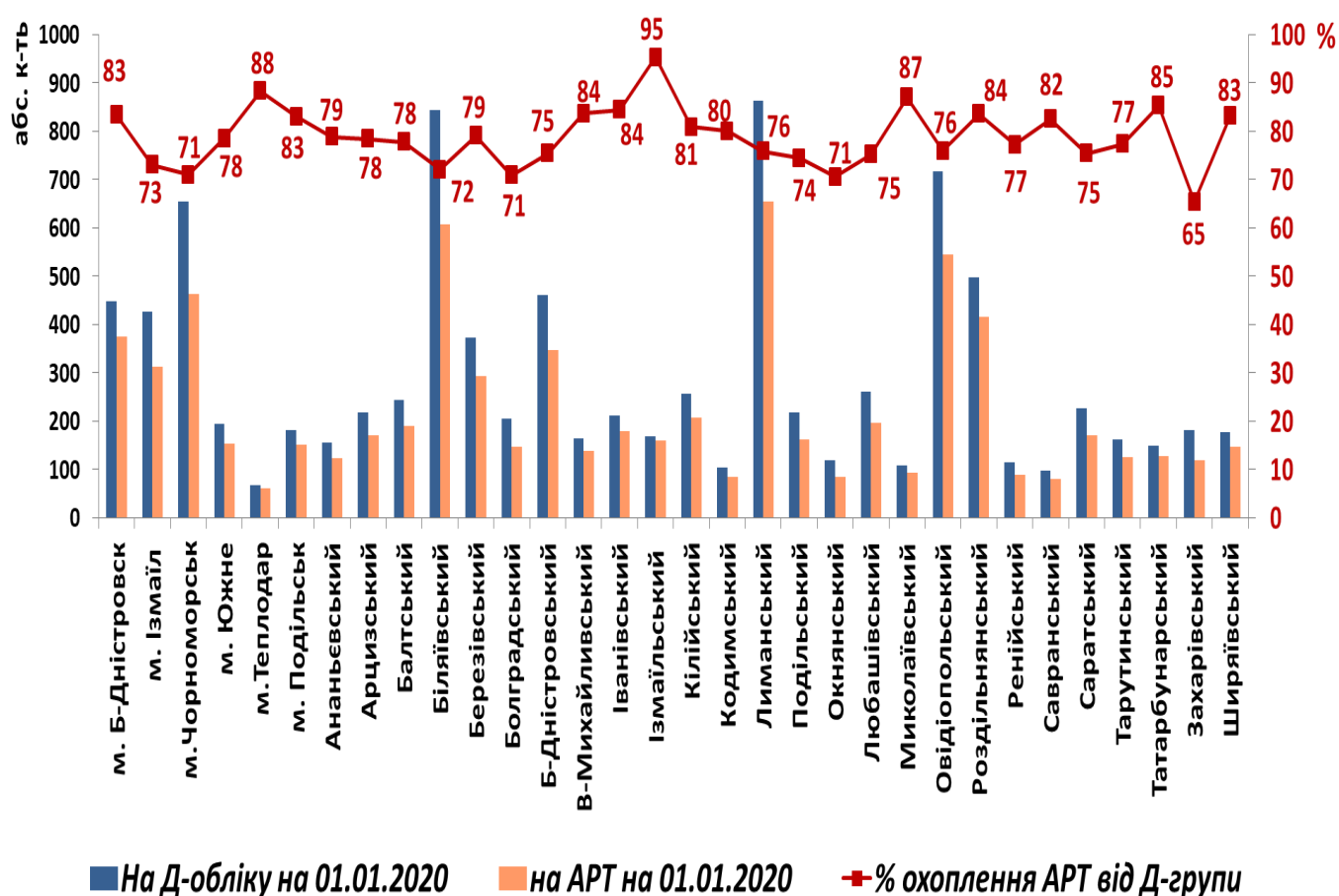
Розширення мережі сайтів АРТ та кількості ВІЛ-позитивних осіб, які отримують АРТ в Одеській області за період 2015-2019 років



Охоплення АРТ-терапією осіб, які перебувають на диспансерному обліку з діагнозом «ВІЛ-інфекція», станом на 01.01.2020р. в Одеській області складає 76,1% (Д-облік – 20403 осіб; на АРТ – 14677), в т.ч. по місту Одеса – 75,1% (Д-облік – 10000 осіб; на АРТ – 7506) та по містам і районам області – 77,3% (Д-облік – 9276 осіб; на АРТ – 7171) (Малюнок 29).

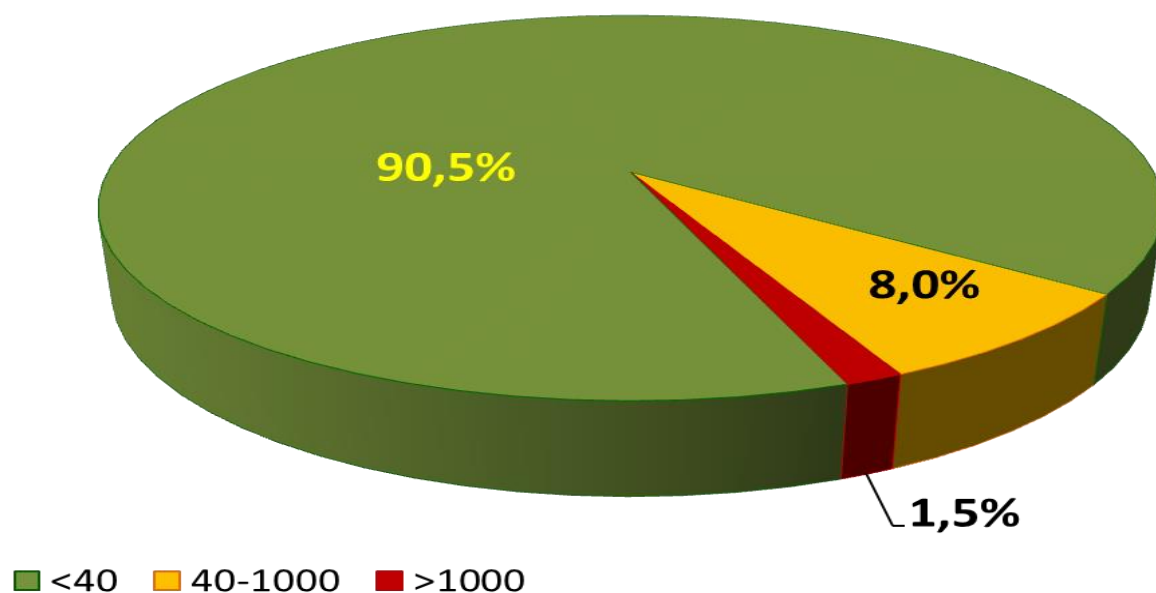


Охоплення АРТ-терапією осіб, які перебувають на диспансерному обліку з діагнозом «ВІЛ-інфекція», станом на 01.01.2020р. в розрізі міст та районів Одеської області (без урахування м. Одеса)



Серед 13121 ВІЛ-позитивних осіб, які станом на 01.01.2020 року отримували АРТ більше 6 місяців, ефективність лікування АРТ становила 90,5% (показник вірусного навантаження (ВН) <40 копій/мл). У 8,0% випадків показник ВН знаходився в межах 40-1000 копій/мл. У 1,5 % випадків – показник ВН >1000 копій/мл. (Малюнок 30).

Ефективність лікування АРТ серед ВІЛ-позитивних осіб, які станом на 01.01.2020 року отримували АРТ більше 6 місяців



### 2.3. Забезпечення лабораторного супроводу ВІЛ-інфікованих осіб

В 2019 році на базі клініко-діагностичної лабораторії КНП «Одеський обласний центр соціально значущих хвороб» Одеської обласної ради» проведено 606477 досліджень, що на 10,5% більше показника 2018 року (549046 досліджень):

	2018р.	2019р.	±%
Всього досліджень	549046	606477	+10,5%
Загальноклінічні дослідження	53446	87265	+ в 1,6 раз
Гематологічні дослідження	285914	255912	-10,5%
Цитологічні дослідження	594	1231	+ в 2,0 раз.
Біохімічні дослідження	130958	160639	+22,7%
Імуно-ферментні дослідження	17347	18451	+6,4%
Дослідження на сифіліс	1453	1404	на рівні
Імунологічні дослідження	51461	34289	-10,5%
Визначення рівня СД-4	17016	32820	+ в 1,9 раз
Вірусне навантаження	25425	30126	+ в 1,2 раз

### **3. Профілактичні заходи щодо попередження інфікування ВІЛ:**

#### **3.1. Стан впровадження замісної підтримувальної терапії в області**

Станом на 01.01.2020р. в Одеській області отримували ЗПТ 552 особи, що становило 9,4% від загальної кількості осіб, які перебували під медичним наглядом через психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання наркотиків, або 1,72% від оцінної чисельності осіб, які вживають ін'єкційні наркотики (32100 осіб).

Послуги надаються на базі п'яти сайтів: Одеського міського протитуберкульозного диспансеру (кількість пацієнтів - 303 особи), Одеського міського Центру СНІДу (112 осіб), Одеського міського психіатричного диспансеру (61 особа), КНП "Одеського обласного центру соціально значущих хвороб" (2 особи), Ізмаїльської міської центральної лікарні (50 осіб). Також пацієнти знаходяться на сайтах Березовської центральної районної лікарні (5 осіб) та Б.-Дністровської міської багатопрофільної лікарні (19 осіб).

Вагітних жінок у 2-3 триместрі вагітності та жінок, у яких вагітність закінчилась пологоми за звітний рік, на обліку немає.

Препарати ЗПТ пацієнти отримують за державні кошти та в рамках фінансування проекту PEPFAR (гуманітарна допомога), також купують за власні кошти за рецептом в аптеках.

Станом 01.01.2020р. отримують препарат в аптеці за рецептом за власні кошти 132 особи, з них Метадон - 101 пацієнт, Бупренорфін – 31 пацієнт.

Із загальної кількості пацієнтів сайтів ЗПТ чоловіки складають 77,9% (430 осіб) та жінки – 22,1 % (122 особи).

Середній вік пацієнтів, які приймають Метадон становить 41,5 років, які приймають Бупренорфин - 46,9 років .

Середній стаж вживання наркотичних речовин у пацієнтів, які приймають Бупренорфин, дорівнює 27,4 років; які приймають Метадон –20,6 років. Отож, переважну більшість пацієнтів становлять особи середнього віку, які до включення до програми мали достатньо тривалий стаж вживання наркотичних речовин.

Станом на 01.01.2020 р. серед пацієнтів сайтів ЗПТ 305 осіб мають ВІЛ-позитивний статус (55,25% від загальної кількості пацієнтів), з яких 2 осіб готуються до початку прийому АРТ (0,7%) та 303 пацієнта отримують АРТ (99,3%), з них 81,6% мають невизначуване вірусне навантаження.

Серед 552 пацієнтів у 103 осіб визначаються маркери вірусного гепатиту В (18,7%), у 425 особи – маркери гепатиту С (77%) та у 322 осіб (58,3%) встановлено діагноз туберкульозу.

### 3.2. Профілактика передачі ВІЛ-інфекції від матері до дитини

У 2019 році серед 306 ВІЛ-позитивних жінок, взятих на облік з вагітністю, вступили у вагітність з відомим позитивним ВІЛ-статусом – 213 жінок (69,6%). У 2018 році дані показники відповідно склали 315 - 171 жінка (54,6%), у 2017 році - 456 – 177 (38,8%), у 2016 році 487 -189 (38,8%); у 2015 році 447 - 218 (48,7%); в 2014 році 458 - 244 (53,4%).

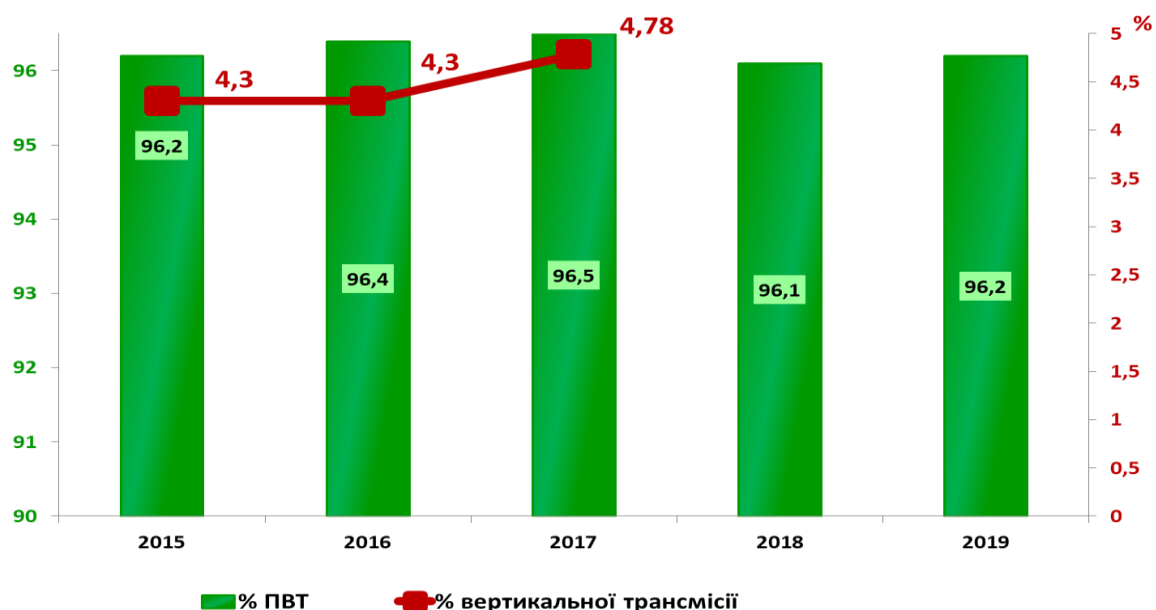
Відсоток охоплення профілактикою вертикальної трансмісії ВІЛ під час вагітності в 2019 році становив 96,2% (із 294 вагітних жінок, які закінчили вагітність пологами, отримували профілактику під час вагітності 283).

Станом на 01.01.2020 року в області перебуває під наглядом 61 ВІЛ-позитивна вагітна. З них планує народжувати дитину 60 жінок. Отримує АРТ - 61 вагітна.

Рівень вертикальної трансмісії (частота передачі ВІЛ від матері до дитини) становив 4,78%. В 2018 року - (4,31%). На зростання показника вплинув факт народження дітей ВІЛ-позитивними матерями, які не перебували на території області під час вагітності та водночас не отримували профілактику вертикальної трансмісії за місцем свого попереднього перебування, але народжували дітей в пологових будинках Одеської області. (Малюнок 31).

Малюнок 31

Відсоток охоплення профілактикою вертикальної трансмісії ВІЛ під час вагітності та частота передачі ВІЛ-інфекції від матері до дитини (вертикальна трансмісія) на території Одеської області у 2015-2019 роках



Профілактика вертикальної передачі ВІЛ від матері до дитини здійснюється за кошти Державного бюджету, Глобального фонду для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією, БФ "Фундація АНТИСНІД Україна" (АНФ).

Станом на 01.01.2020 року в області нараховується 1334 дитини, народжених ВІЛ-інфікованими матерями у віці 0-17 років. З них 884 дитини (66,3%) на стадії підтвердження ВІЛ статусу (серопозитивні) та 450 (33,7%) дітей з підтвердженим діагнозом ВІЛ-інфекція.

Всі лікарі, які опікуються випадками ВІЛ-інфекції у дітей, пройшли навчання з АРТ відповідно до національних та міжнародних стандартів.

В 2019 році з приводу відсутності ВІЛ-інфекції у дитини знято з обліку в закладах служби СНІДу області 299 дітей у віці 18 місяців та старші.

### 3.3. Проведення постконтактної профілактики (ПКП)

Протягом 2019 року з приводу травм, пов'язаних з ризиком інфікування ВІЛ-інфекцією до ЗОЗ служби СНІДу області звернулись за допомогою 131 особа, з них 29 медичних працівники.

Потребували профілактичного лікування 128 осіб (в т.ч. 27 медпрацівника), отримали повний курс 123 особи, 2 особи отримали неповний курс (менше 28 днів), 3 особи офіційно відмовились від постконтактної профілактики.

### 4. Співпраця з неурядовими установами та громадськими організаціями у 2019 році

<b>Одеський обласний центр соціально значущих хвороб</b>	
<b>Назва організації</b>	<b>Напрямки співпраці/ назва проекту</b>
ГО "Альтернатива"	Догляд та підтримка хворих на ВІЛ-інфекцію/СНІД та членів їх родин шляхом надання консультативної допомоги, сприяння їх психосоціальної реабілітації, надання всебічної підтримки ВІЛ-вразливим групам населення
Релігійна місія "Карітас-спес-Одеса"	Розвиток діяльності, розробка та втілення програм та проектів формування у осіб, що живуть з ВІЛ, їх найближчого оточення прихильності до вживання АРТ-терапії, функціонування центру взаємного спілкування вказаних осіб, провадження пропаганди здорового способу життя, проведення інформаційно-освітньої роботи щодо профілактики ВІЛ/СНІДу, та здійснення конкретних заходів в цьому напрямку.

ГО "Південноукраїнський центр "Здоров'я.Жінка.Довгол іття"	Співробітництво сторін з метою реалізації загальнодержавних, регіональних та міжнародних соціально-медичних програм, спрямованих на зменшення впливу факторів ризику на здоров'я населення та покращення якості життя цільових груп.
ГО "Молодіжний центр розвитку"	Співпраця заради протидії розповсюдження наркоманії, секс-бізнесу та зниження шкоди від наслідків, подолання епідемії ВІЛ/СНІДу в Одеській області
БО "Рука допомоги"	1. Покращення доступу до діагностики, лікування, послуг догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих дорослих і дітей. 2. Розширення комплексного догляду і лікування для ЛЖВ та забезпеченню рівноцінного доступу до послуг для СН та представників інших уразливих груп
БФ "Веселка"	Співпраця у рамках програми по наданню медичної і соціальної допомоги СН
БО "Разом за життя"	Впровадження спільних програм в рамках проектів "Підтримка профілактики ВІЛ/СНІДу, лікування та догляду для найуразливіших груп населення України", "Профілактики ВІЛ-інфекції серед хворих на туберкульоз, які перебувають на лікуванні в протитуберкульозних закладах"
БО "Відродження життя"	Супровід людей з ВІЛ в медичні заклади
БО "Центр ресоціалізації наркозалежної молоді "Еверест"	Допомога тим, хто страждає від наркоманії, ВІЛ/СНІДу, їх сім'ям. Профілактика наркоманії, ВІЛ/СНІДу, негативних явищ серед споживачів ін'єкційних наркотиків, молоді та сімей.
ГО "Ініціатива з перинатальної профілактики СНІДу"	Зменшення впливу наростання демографічної кризи в Україні шляхом попередження вертикальної трансмісії ВІЛ від матері дитині та поліпшення стану здоров'я ВІЛ-інфікованої матері і дитини
ГМО "Клуб взаємодопомоги Життя плюс"	Соціальний супровід пацієнтів з ТБ/ВІЛ на амбулаторному етапі та пацієнтів з ВІЛ, яким призначено АРТ; надання послуг з профілактики та діагностики ВІЛ-інфекції, насамперед представникам ключових груп щодо інфікування ВІЛ; надання послуг з лікування, медичної допомоги. догляду та підтримки людей, які живуть з ВІЛ.

БФ "Шлях до дому"	Консолідація зусиль для посилення спроможності місцевої влади Одеського регіону впроваджувати ефективні заходи для подолання епідемії ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу без припинення здійснення таких заходів чи погіршення якості їх виконання в умовах переходу їх фінансування за рахунок коштів міжнародної донорської підтримки до фінансування за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів (виконання програм зменшення шкоди, замісної підтримувальної терапії, механізм планування, закупівлі та надання соціальних послуг з профілактики ТБ та ВІЛ)
БФ "Надія"	З метою реалізації програм, спрямованих на поліпшення забезпечення, зменшення впливу факторів ризику на здоров'я населення та покращення якості життя цільових груп.
ГО "Сонячне коло"	Спільна діяльність щодо впровадження заходів, які спрямовані на виконання національних та міських програм щодо забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД.
ГР "Віра. Надія. Любов"	Об'єднання зусиль та інших ресурсів для реалізації соціальних програм з надання безоплатної психологічної, соціально-медичної та консультаційної допомоги ВІЛ-інфікованим, наркозалежним та членам їх сімей
БФ "Баварський Дім, Одеса"	"Телемедицина"
МБФ "Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні"	Вирішення проблем з профілактики ВІЛ-інфекції серед груп ризику, загального населення та розробка протиепідемічних заходів
БФ "Фундація АНТИСНІД Україна" (AIDS Healthcare Foundation(США))	В рамках впровадження благодійного проекту "Розширення доступу уразливих груп населення України до консультування та тестування на ВІЛ з використанням швидких тестів"
МБФ "Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні" спільно з ДУ "Український центр контролю за соціально небезпечними хворобами МОЗ України"	В рамках впровадження проекту "Розширення доступу до ефективного лікування вірусного гепатиту С через моделі лікування на рівні громад для уразливих груп населення в умовах обмежених ресурсів України"

МБФ "Карітас Україна"	Благодійна допомога
БО "Християнський реабілітаційний центр "Благодать"	Реабілітація та ресоціалізація людей, хворих на алкоголізм, наркоманію, ВІЛ в інтересах українського суспільства в цілому та окремих категорій громадян
БО "Позитивні жінки"	Співпраця в сфері профілактики ВІЛ/СНІДу серед жінок та членів їх родин, зниження поширення ВІЛ-інфекції серед жінок та за межами представників уразливих до ВІЛ груп населення, сприяння покращення життя жінок, які живуть з ВІЛ/СНІД.
БО "100 відсотків життя. Одеса"	Гуманітарна допомога ВІЛ-позитивним клієнтам, їх дітям, які стоять на диспансерному обліку у зв'язку з захворюванням на ВІЛ/СНІД, безкоштовна соціальна, психологічна, соціально-педагогічна допомога ЛЖВ в Одеській області
ГО "Клуб взаємодопомоги "Життя плюс"	Покращення загального доступу до профілактики, діагностики та лікування МР ТБ з урахуванням потреб пацієнтів на стаціонарному та амбулаторному етапах надання допомоги
БФ "Карітас Одеса УГКЦ"	Соціальний супровід, інформаційно-освітня робота
ГО "Ера Милосердя"	Інформаційно-освітня робота щодо профілактики ВІЛ/СНІДу формуванню у людей, які живуть з ВІЛ/СНІД на території Одеси та Одеської області, стійкої прихильності до вживання АРВ-терапії, пропаганди здорового способу життя
ГО "Громадський Рух "Віра, Надія, Любов"	Всебічна допомога ВІЛ-позитивним людям, наркозалежним та членам їх сімей, протидія епідемії ВІЛ/СНІДу, розповсюдження інформаційних матеріалів
ГО "Сонячне коло"	Забезпечення доступу ВІЛ-позитивних дорослих осіб до лікування АРТ та високоякісних медичних послуг, покращення ефективності АРВ-лікування, збільшення активної диспансерної групи ЛЖВ та забезпечення доступу до АРТ лікування
<b>Одеський міський центр профілактики і боротьби з ВІЛ-інфекцією/СНІДом</b>	
"Шлях до дому"	Виявлення ВІЛ+ серед СН, соціальний супровід до центру СНІДу для постановки на "Д"облік та отримання АРТ Розшук пацієнтів неактивної групи, соціальний супровід їх до лікаря, формування прихильності до лікування. Участь у проєкті Deloitte "Сталість ВІЛ - послуг" у ЦПСМД м. Одеси



"Віра, Надія, Любов"	Виявлення ВІЛ+ серед ЖСБ, соціальний супровід до центру СНІДу для постановки на "Д"облік та отримання АРТ Розшук пацієнтів неактивної групи Суворовського району м. Одеси, соціальний супровід їх до лікаря, формування прихильності до лікування.
"100% життя. Одеса"	Соціальний супровід виявлених ВІЛ - позитивних Київського та Малиновського районів м. Одеси до лікаря кабінету "Довіра" міського центру" СНІД для постановки на "Д" облік, призначення АРТ, формування прихильності до лікування.
"Ера милосердя"	Поліпшення життя ВІЛ+ СІН. Надання їм можливості доступу до безоплатних інструментальних та лабораторних досліджень
БФ "Карітас Одеса УГКЦ"	Благодійна допомога
"Веселка"	Соціальний супровід пацієнтів сайту ЗПТ
"Партнер"	ДКТ на ВІЛ ЧСЧ. Перенаправлення ВІЛ+ ЧСЧ до центрів СНІДу
"Життя плюс"	Соціальний супровід виявлених ВІЛ - позитивних Приморського району м. Одеси до лікаря кабінету "Довіра" міського центру" СНІД для постановки на "Д" облік, призначення АРТ, формування прихильності до лікування.

Таблиця 1

Місто/район		Поширеність ВІЛ серед громадян України (за даними диспансерного обліку). Показники реєстрації ВІЛ/СНІД та випадків смерті від СНІДу за 2018 рік - 2019 рік на 100 тис. нас.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
		Поширеність ВІЛ на 01.01.2020р.						ЗАХВОРЮВАНІСТЬ						СМЕРТНІСТЬ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
		ВІЛ-інфіковані			Хворі на СНІД			ВІЛ-інфіковані			Хворі на СНІД			2018р.			2019р.			2018р.			2019р.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
		абс. пок	інт. пок. на 100 тис. нас.	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. пок	інт. пок. на 100 тис. нас.	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. пок	інт. пок. на 100 тис. нас.	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. пок	інт. пок. на 100 тис. нас.	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. пок	інт. пок. на 100 тис. нас.	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. пок	інт. пок. на 100 тис. нас.	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. пок	інт. пок. на 100 тис. нас.	інт. пок. на 100 тис. нас.	абс. пок	інт. пок. на 100 тис. нас.	інт. пок. на 100 тис. нас.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
10611	1065,9	5140	516,3	1313	132,1	1298	130,4	983	98,9	711	71,4	253	25,5	221	22,2	463	750,2	146	236,6	47	76,0	45	72,9	28	45,3	34	55,1	13	21,0	8	13,0	474	657,2	157	217,7	62	86,2	59	81,8	32	44,5	28	38,8	13	18,1	10	13,9	681	947,1	280	389,4	69	95,6	71	98,7	51	70,6	39	54,2	18	24,9	17	23,6	196	598,1	74	225,8	16	49,1	20	61,0	13	39,9	12	36,6	0	0,0	4	12,2	70	674,3	34	327,5	6	57,5	6	57,8	7	67,0	4	38,5	0	0,0	0	0,0	192	475,0	78	193,0	33	81,0	42	103,9	17	41,7	24	59,4	4	9,8	4	9,9	164	637,5	56	217,7	15	57,2	20	77,7	4	15,2	4	15,5	6	22,9	2	7,8	226	504,2	79	176,3	28	61,8	31	69,2	22	48,5	16	35,7	8	17,6	11	24,5	252	627,9	107	266,6	28	68,9	43	107,1	19	46,8	24	59,8	13	32,0	11	27,4	881	876,9	315	313,5	133	139,1	116	115,5	78	81,6	67	66,7	24	25,1	26	25,9	394	1195,2	148	449,0	51	153,0	59	179,0	28	84,0	35	106,2	11	33,0	7	21,2	220	322,4	85	124,6	24	34,8	35	51,3	14	20,3	20	29,3	5	7,2	8	11,7	484	939,3	162	314,4	55	101,9	62	120,3	29	53,7	34	66,0	8	14,8	13	25,2	183	600,9	35	114,9	31	101,1	26	85,4	6	19,6	9	29,6	2	6,5	4	13,1	224	845,2	92	347,1	29	108,3	42	158,5	27	100,9	28	105,6	14	52,3	4	15,1	187	366,1	49	95,9	33	64,1	21	41,1	17	33,0	9	17,6	10	19,4	5	9,8	263	503,8	100	191,5	63	119,5	53	101,5	35	66,4	35	67,0	5	9,5	9	17,2	111	383,0	32	110,4	12	41,1	12	41,4	8	27,4	10	34,5	0	0,0	2	6,9	909	1264,2	349	485,4	113	159,4	150	208,6	69	97,4	57	79,3	26	36,7	12	16,7	231	882,4	57	217,7	22	82,8	26	99,3	20	75,3	13	49,7	8	30,1	6	22,9	125	630,0	38	191,5	19	95,0	8	40,3	8	40,0	6	30,2	1	5,0	0	0,0	279	936,9	103	345,9	37	122,7	42	141,0	34	112,7	25	83,9	11	36,5	4	13,4	116	738,4	45	286,4	23	144,5	25	159,1	14	88,0	13	82,7	5	31,4	5	31,8	758	906,7	275	329,0	83	99,4	68	81,3	58	69,5	34	40,7	15	18,0	11	13,2	524	905,6	196	338,7	84	144,5	63	108,9	60	103,2	45	77,8	6	10,3	11	19,0	119	318,9	43	115,2	12	31,8	15	40,2	13	34,5	8	21,4	1	2,7	2	5,4	99	527,8	28	149,3	22	115,7	12	64,0	7	36,8	7	37,3	3	15,8	1	5,3	244	548,9	53	119,2	27	60,3	22	49,5	7	15,6	13	29,2	6	13,4	7	15,7	176	433,6	65	160,1	20	48,8	24	59,1	16	39,0	11	27,1	2	4,9	5	12,3	159	411,9	52	134,7	28	72,1	21	54,4	15	38,6	7	18,1	3	7,7	2	5,2	201	1000,1	71	353,3	27	133,8	25	124,4	18	89,2	14	69,7	1	5,0	3	14,9	187	702,0	46	172,7	28	104,1	49	184,0	13	48,3	8	30,0	8	29,7	7	26,3	<b>7716</b>	<b>711,5</b>	<b>2681</b>	<b>247,2</b>	<b>1047</b>	<b>96,2</b>	<b>1070</b>	<b>98,7</b>	<b>639</b>	<b>58,7</b>	<b>552</b>	<b>50,9</b>	<b>202</b>	<b>18,6</b>	<b>178</b>	<b>16,4</b>	<b>20403</b>	<b>861,2</b>	<b>8590</b>	<b>362,6</b>	<b>2593</b>	<b>109,3</b>	<b>2611</b>	<b>110,2</b>	<b>1770</b>	<b>74,6</b>	<b>1404</b>	<b>59,3</b>	<b>503</b>	<b>21,2</b>	<b>442</b>	<b>18,7</b>

**Інформація про облік ВІЛ-інфікованих громадян України в Одеській області в зв'язку зі зміною місця проживання (в межах та за межі України) протягом 2019 року**

№ п/п	Регіони/країни	Кількість осіб, які прибули з іншого регіону/країни з діагнозом				Кількість осіб, які вибули в інший регіон/країну з діагнозом			
		ВІЛ-інфекція		СНІД		ВІЛ-інфекція		СНІД	
		усього	у т.ч. з установ ДКВС	усього	у т.ч. з установ ДКВС	усього	у т.ч. до установ ДКВС	усього	у т.ч. до установ ДКВС
1	АР Крим	1							
2	Вінницька	4		1		10		2	
3	Волинська					1			
4	Дніпропетровська	4		3		12		5	
5	Донецька	8		4		4		2	
6	Житомирська					4			
7	Закарпатська								
8	Запорізька	4		1		6		2	
9	Івано-Франківська					2			
10	Київська	9		4		19	2	9	
11	Кіровоградська	7		2		7		2	
12	Луганська					3			
13	Львівська					3		1	
14	Миколаївська	9	3	5		11	2	6	
15	Одеська								
16	Полтавська								
17	Рівненська					6		1	
18	Сумська	1				4			
19	Тернопільська								
20	Харківська	1				2	1		
21	Херсонська	7	3	5		32	18	11	6
22	Хмельницька					2		1	
23	Черкаська	3		1		1			
24	Чернівецька					4		2	
25	Чернігівська	1		1		3		1	
26	м. Київ	6		3		2			
27	м. Севастополь								

28	<b>Інші країни</b>	<b>5</b>	<b>0</b>	<b>2</b>	<b>0</b>	<b>26</b>	<b>0</b>	<b>7</b>	<b>0</b>
	Країни Євросоюзу					6		1	
	Азербайджан					1			
	Росія	4		2		2			
	Німеччина					1			
	Білорусь	1							
	Молдова					6		2	
	Грузія					2		2	
	Іспанія					1			
	США					4		1	
	Узбекистан					1			
	Естонія					1			
	В'єтнам					1		1	
	<b>ВСЬОГО</b>	<b>70</b>	<b>6</b>	<b>32</b>	<b>0</b>	<b>164</b>	<b>23</b>	<b>52</b>	<b>6</b>

Таблиця 3

Результати сероепідеміологічного моніторингу поширення ВІЛ-інфекції за 2017-2019 рр. по Одеській області										
Контингенти осіб, які обстежені на ВІЛ-інфекцію	Коди обстеження	2017 рік			2018 рік			2019 рік		
		Кількість осіб, обстежених на ВІЛ-інфекції	З них виявлено маркери ВІЛ	%	Кількість осіб, обстежених на ВІЛ-інфекції	З них виявлено маркери ВІЛ	%	Кількість осіб, обстежених на ВІЛ-інфекції	З них виявлено маркери ВІЛ	%
Кількість осіб, усього	000	158810	3283	2,1	181277	3335	1,8	199765	3346	1,7
у тому числі: громадяни України	100	158482	3279	2,1	181068	3333	1,8	199598	3344	1,7
з них: особи, які мали статеві контакти з ВІЛ-інфікованими	101	1397	373	26,7	5454	334	6,1	2514	359	14,3
з них: гетеросексуальні контакти	101.1	1380	373	27,0	1754	322	18,4	2469	345	14,0
з них: гомосексуальні контакти	101.2	17	0	0,0	3700	12	0,3	45	14	31,1
з них: споживачі ін'єкційних наркотичних речовин	102	25240	106	0,4	22630	162	0,7	2679	315	11,8
з них: активні споживачі ін'єкційних наркотичних речовин	102.1	24681	46	0,2	21926	39	0,2	962	231	24,0
з них: особи, які мали гомосексуальні контакти з особами з невідомим ВІЛ-статусом	103	4664	37	0,8	2633	30	1,1	449	32	7,1
з них: особи із симптомами або хворі на інфекції, що передаються статевим шляхом	104	2641	56	2,1	2693	85	3,2	2930	24	0,8
з них: особи з ризикованою статевою поведінкою	105	8179	181	2,2	9312	253	2,7	7992	220	2,8
з них: особи, які мають незахищені статеві контакти з випадковими статевими партнерами	105.1	3911	177	4,5	7026	252	3,6	7925	218	2,8
з них: особи, які надають сексуальні послуги за винагороду	105.2	4268	4	0,1	2286	1	0,0	67	2	3,0
з них: призивники, абітурієнти військових закладів	106	5776	27	0,5	5843	28	0,5	5932	31	0,5
з них: особи з інших груп ризику щодо інфікування ВІЛ, обстежені за епідеміологічними показаннями	107	3114	21	0,7	8647	24	0,3	1775	29	1,6
з них: діти віком 0 - 18 років	107.1	1050	11	1,0	1385	4	0,3	1019	10	1,0
з них: донори	108	27153	55	0,2	26763	37	0,1	27767	47	0,2
з них: первинний донор крові або її компонентів	108.1	21401	54	0,3	21245	36	0,2	23173	47	0,2
з них: повторний донор крові або її компонентів	108.2	5752	1		5518	1		4594	0	0,0
з них: донор органів, тканин, інших клітин та біологічних рідин (крім компонентів донорської крові)	108.3	0	0		0	0		0	0	
з них: вагітні	109	x	193		x	160		x	97	
вагітності	109.1	26998	191	0,7	26421	159	0,6	24772	94	0,4
у тому числі: вагітні віком 15 - 17 років	109.1.1	480	2	0,4	456	0	0,0	392	2	0,5
у тому числі: вагітні віком 18 - 24 роки	109.1.2	6287	45	0,7	5244	38	0,7	4426	19	0,4
результати за кодом 109.1	109.2	28085	2	0,01	26280	1	0,00	27151	3	0,01
з них: діти, народжені ВІЛ-інфікованими жінками, обстежені первинно у пологовому будинку	110	339	339	100,0	327	327	100,0	289	289	100,0
остаточного встановлення діагнозу ВІЛ-інфекції у віці 18 місяців і старші	111	420	9	2,1	327	3	0,9	303	4	1,3
з них: особи, які перебувають у місцях позбавлення волі	112	1312	150	11,4	1075	90	8,4	2473	58	2,3
з них: особи, які мають захворювання, симптоми та синдроми, при яких пропонується послуги з консультування і тестування при зверненні за медичною допомогою в закладах охорони здоров'я	113	13412	893	6,7	21081	966	4,6	67671	1290	1,9
з них: діти віком 0 - 18 років	113.1	564	10	1,8	176	5	2,8	189	5	2,6
у тому числі обстежені у ЗОЗ, що надають допомогу хворим на туберкульоз	113.1/тбц	117	1	0,9	67	1	1,5	47	1	2,1
у тому числі обстежені у ЗОЗ інфекційного профілю	113.1/інф	38	0	0,0	11	2	18,2	8	0	0,0
у тому числі обстежені у ЗОЗ інших профілів	113.1/ін	409	9	2,2	98	2	2,0	134	4	3,0
з них: дорослі	113.2	12848	883	6,9	20905	961	4,6	67482	1285	1,9
у тому числі обстежені у ЗОЗ, що надають допомогу хворим на туберкульоз	113.2/тбц	3525	365	10,4	5785	310	5,4	8824	407	4,6
у тому числі обстежені у ЗОЗ інфекційного профілю	113.2/інф	1188	75	6,3	1787	82	4,6	1803	77	4,3
у тому числі обстежені у ЗОЗ інших профілів	113.2/ін	8135	443	5,4	13333	569	4,3	56855	801	1,4
з них: особи, обстежені анонімно	114	6268	314	5,0	3748	150	4,0	587	17	2,9
з них: особи, які мають ризик інфікування ВІЛ у наслідок медичних маніпуляцій за епідеміологічними показаннями	115	52	0		47	0		44	0	0,0
з них: медичні працівники, які обстежені внаслідок аварійної ситуації на робочому місці	115.1	27	0		27	0		29	0	0,0
з них: реципієнти компонентів та препаратів крові, органів, тканин, клітин, біологічних рідин	115.2	25	0		20	0		15	0	0,0
з них: особи, обстежені за власною ініціативою	116	31025	343	1,1	43600	481	1,1	50984	373	0,7
з них: померлі особи	119	492	182	37,0	467	203	43,5	437	159	36,4
іноземні громадяни, особи без громадянства	200	328	4	1,2	209	2	1,0	167	2	1,2